

Inhoud

Mijn leven zit vol rafelige randen	4
Airborne all the way	8
Meer dan een kleur	10
Als kippen in een ren	12
Legerpredikant Jan-Derk de Bruin haalt rode baret bij Luchtmobiele Brigade	14
De universiteit van het kwaad Auschwitz	16
Verhalen van trots en donkere momenten	18
De Marmelmijmeraar	24
De Marmelmijmeraar	28
Para prayer	32
De rode baret leeft	34
I've been there	46
Tijd	48
Is er nog leven na Schaarsbergen?	50
Omdat het kan, omdat het moet.	52
Bijzonder vage mensen	54
Dominee landt hard op de hei	56
'Present to the Max'	58
Reis naar Caribisch gebied	60
Corona, winegums, stroop en natte cake	62
Dominee sterft en staat weer op	64
Persoonlijke mijmeringen bij het afsluiten van een tijdperk...	66

Artikel uit het tijdschrift Elisabeth,
12/2021

‘Mijn leven zit vol

Tekst: Mariëtte Woudenberg

Als legerpredikant Jan-Derk de Bruin te horen krijgt dat hij iets niet kan, gaan gelijk ‘de mouwtjes omhoog’. Hij heeft een ware vechtersmentaliteit. Het is een erfenis uit een tijd dat hij als jongen moest knokken om overeind te blijven. Zijn jeugd liet gevoelige littekens achter. Tegelijkertijd vormde deze donkere periode hem ook tot de man die hij nu is.

rafelige randen'

Jan-Derk de Bruin (50) werkt op de Oranje Kazerne in Schaarsbergen. Het is het onderkomen van de 11 Luchtmobiele Brigade. Dat hij geestelijk verzorger is, kun je uit alles aflezen. In de vensterbank van zijn werkkamer staat een chanoekakandelaar, in de hoek een knielbankje met kaars. Boven het ouderwetse eiken bankje hangt een bordje met een citaat van zanger Ramses Shaffey. Het past goed in deze militaire omgeving, maar zegt misschien nog wel meer over hoe Jan-Derk in het leven staat. 'Zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder'.

'Ik was voor een dubbeltje geboren, kreeg ik te horen'

Mouwtjes omhoog

Het leven van Jan-Derk zit vol rafelige randen. Zo omschrijft hij het. Hij voelt zich een begenadigd mens, maar noem hem vooral niet bevoorrecht. „Want dan ken je mijn geschiedenis niet”, zegt hij met enige felheid, „Mijn jeugd was hard. Ik moest knokken om te overleven. Die sterke vechtersmentaliteit kenmerkt me nog steeds. Dat bleek wel toen ik opkwam voor de rode baret van de Luchtmobiele Brigade. Om die te mogen dragen, moet je een zware opleiding doen. Je wordt fysiek en mentaal tot het uiterste uitgedaagd. Ik was al wat ouder. Twee keer ging ik onderuit. Een paar mensen zeiden

al tegen me: 'Dominee, leuk geprobeerd, maar misschien moet u nu maar stoppen.' Zodra ik dat hoorde, gingen bij mij de mouwtjes omhoog. Ik had zoiets van: ho, wacht eventjes! Dat laat ik me niet zomaar gebeuren. En de derde keer lukte het inderdaad. Op mijn 44ste kreeg ik de baret.”

Onveilige jeugd

Hoe hij zo'n 'bijtertje' werd, is een heel verhaal. „Ik was nog geen twee jaar toen mijn ouders scheidden. Allebei bleken ze niet in staat voor mij te zorgen. Ik kwam terecht in een gezinsvervangend tehuis. Wat mij betreft, had ik daar best willen blijven, maar op mijn zesde moest ik naar een pleeggezin. Ik voelde me onveilig in dat gezin, daarom mocht ik uiteindelijk bij mijn vader gaan wonen toen ik naar de middelbare school ging. Niet dat het daar zo fijn was. Mijn vader maakte lange dagen als boerenknecht. Als hij thuis kwam, voelde hij zich te moe om zich met mij te bemoeien. Deed hij wel iets aan mijn opvoeding, dan was dat vaak met harde hand. Ik leerde rap op eigen benen te staan en zelf een weg te vinden uit 'het lijden'. Zo ben ik op een bepaald moment letterlijk opgestaan tegen mijn vader en zei: 'Ga weg uit mijn vierkante meter. Raak me niet meer aan!'”

Roeping

Op z'n 16de wist hij al dat hij dominee wilde worden. De zaadjes voor die keuze werden gelegd tijdens logeerpartijen bij opa en oma. Hij lacht: „Daar werd het wakker geschud, zeg ik altijd. Mijn grootouders woonden midden op de Veluwe en gingen zondags twee keer

naar de grote oude dorpskerk in Lunteren. Ik vond het heerlijk om mee te gaan, hoewel ik als klein kind niets van het geloof had meegekregen. Ik snapte daarom een heleboel dingen niet, maar vond de diensten prachtig. Want ik had het gevoel: voorin de kerk staat iemand iets te vertellen waar mensen wat aan hebben. Bovendien was er in mijn puberteit een jeugdleider die me erg inspireerde. In die kerk ervaarde ik iets wat je wel een roeping zou kunnen noemen. Ik wilde dominee worden om mensen te helpen.”

Nooit een kwartje

Helaas bleek het niet zo makkelijk om zijn hart te volgen. Zijn vader vond zijn beroepskeuze helemaal niks. „Ergens wel begrijpelijk. Ik kom uit een geslacht van boeren, van mensen die met hun handen werken. Ik was voor een dubbeltje geboren, kreeg ik te horen. Dan kon ik toch nooit een kwartje worden? Bovendien stotterde ik heel erg, dus hoe zou ik me verstaanbaar kunnen maken? Eerst dacht ik: nou ja, hij zal wel gelijk hebben en ging braaf naar de Middelbare Technische School. Maar ik voelde me diepongelukkig achter de draaibank. Zonder met mijn vader te overleggen, stopte ik vrij snel met school. Daarna werkte ik een paar jaar in een supermarkt, om uiteindelijk toch de ambtsopleiding te gaan doen voor predikant.”

Net als David

Jan-Derk werkt nu inmiddels alweer 25 jaar als dominee, waarvan veertien jaar als geestelijk verzorger namens de Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten. Hij vergelijkt zijn taak vaak met die van David in de Bijbel. „De vader van David riep hem bij zijn schapen vandaan. David moest naar zijn broers in het leger om te vragen hoe het met hen ging. Ergens is dat ook mijn verhaal. Van een predikant in Rotterdam met een eigen gemeente werd ik geestelijk verzorger. Daar vraag ik net als

David hoe het met mijn broers in het leger gaat. Dat vragen, vergt een stuk vertrouwen. Zeker omdat ik graag het echte verhaal hoor, niet een gewenst antwoord. Nu ik een rode baret heb, merk ik wel dat ik nog makkelijker contact maak, zeker met militairen die ook de baret dragen. Ik maak deel uit van de rode barettenfamilie.”

‘Als je op de vierkante meter van je eigen leven in vrede kunt leven en wandelen, dan heb je en doe je al zoveel’

Op missie

Om te beleven wat de militairen buiten de poort meemaken, gaat de predikant ook op missie. Hij was twee keer in Afghanistan, Mali en tijdens de eerste coronagolf voer hij vorig jaar mee op een marineschip in het Caraïbisch gebied. „Soms hoor je heftige verhalen als je op missie bent”, erkent hij eerlijk, „Maar ik kan ze redelijk goed hebben, ik ben niet snel onthutst. Ik word eerder geraakt als ik militairen ontmoet die te maken krijgen met persoonlijk leed, bijvoorbeeld in hun gezin. Een doodgeboren kindje bij een jong echtpaar. Of een vrouw van een militair die besluit uit het leven te stappen. Dan zie je een dochter van twaalf bij de baar van haar moeder staan. Zoiets doet pijn tot in mijn haarvaten.”

Man met littekens

Jan-Derk de Bruin ziet het zo: „Het leven is een tekening van gebrokenheid. Je mag van geluk spreken als je er op een bepaalde manier goed doorheen komt. Elk mens wordt vroeg of laat toch geconfronteerd met de rauwe werkelijkheid en loopt schrammen op. Soms houd je littekens over die nog verdraaid gevoelig zijn. Ja, dat geldt ook voor mij. Mijn littekens zijn niet weg te poetsen. Vormen onderdeel van mijn levensverhaal. Zou ik mijn jeugd hebben willen missen? Ja! Tegelijkertijd heeft het me wel gevormd tot wie ik ben. En mijn geloof helpt me ook om ermee om te gaan. Ik weet dat Jezus het lijden op zich nam en God mijn verdriet serieus neemt. Dat troost me enorm en geeft me hoop voor de toekomst. God zal alles hoogst persoonlijk wegwassen, zo lees ik in de Schrift. Ik krijg tranen in mijn ogen als ik daaraan denk.”

Shalom

Getekend door het leven, kwetsbaar en toch een heel gelukkig en dankbaar mens. Dat beschrijft hem perfect. „Ik ben getrouwd, heb vier kinderen. Werk ergens waar ik me als een vis in het water voel. Ik geef liefde en waardering en krijg dat weer terug. Ik gebruik liever geen grote woorden, jaag geen grote dromen na. Ja, ik ben een reiziger op weg naar mijn echte Vaderland, maar door mijn verleden besef ik ook hoe belangrijk het juist is om van het hier en nu iets te maken. Als je op de vierkante meter van je eigen leven in vrede kunt leven en wandelen, dan heb je en doe je al zoveel. Als je shalom ervaart en ook zelf aan die vrede werkt en bijdraagt in contact met anderen dan komt God Koninkrijk al een flinke stap dichterbij.”

Dominee met vleugels: **Airborne all the way**

Daar stond hij dan op een druilerige maandagochtend in 2010. Onze nieuwe dominee, bestemd voor het 12e infanteriebataljon Luchtmobiel, Regiment van Heutsz en nog wel met een dubbel voornaam: Jan Derk de Bruin. Onwennig uit zijn ogen kijkend en zich afvragend waar hij terecht was gekomen. Wie was toch op dat onzalige idee gekomen om juist hem te plaatsen bij deze club rode baretten; de nazaten van de beruchte Generaal van Heutsz. Een zachte stem, soms een korte hapering als hij sprak; eigenlijk gewoon een nette meneer. Als dat maar goed zou gaan.

Al snel gaf Jan Derk aan dat hij graag de rode baret wilde halen en ging samen met een klein clubje binnen de bataljonsstaf aan het trainen. Trainen, trainen en nog eens trainen; daarmee al snel het respect winnend van die stoere infanteristen. Helaas moest Jan Derk het opgeven tijdens de VAKOL in de zomer van 2011, maar veranderde zijn rol door het noodlottige overlijden van sergeant Boy van Geffen tijdens diezelfde VAKOL. Jan Derk die tegen die tijd zijn positie en rol binnen het bataljon al lang had ingenomen werd mijn belangrijkste bondgenoot en steun in de donkere dagen die volgde waarin alles geregeld moest worden. Aangezien Boy van Geffen deel uitmaakte van de staf van ons bataljon was het onze plicht dit te regelen. Maar wat een zegen, als je de eerste keer aanbelt bij de familie en Jan Derk het ijs al snel weet te breken. Als jij even niet weet wat je moet zeggen en hij dan de juiste woorden weet. Een periode die mij altijd zal bijblijven en waar we ondanks de enorm trieste gebeurtenis warme contacten met de familie aan hebben overgehouden. Als je ooit twijfelt over het belang van onze GVer; wacht dan maar tot het spannend wordt.

Na die eerste poging om de VAKOL te halen volgde er nog twee om tenslotte na die derde keer de felbegeerde rode baret te mogen opzetten; over doorzetten gesproken. Ondertussen had Jan Derk de smaak te pakken en volgde de opleiding tot operationeel parachutist. Samen met de mannen wachten op het “GREEN ON – GO” en dan de stap in het luchtledige maken. Maar het kon nog gekker. Tijdens de grote oefening Dutch Falcon in Noord-Nederland werd Jan Derk door een Chinook transporthelikopter gedropt op het TT-circuit in Assen om vervolgens op zijn motor een rondje over het circuit te crossen. En dan heb ik het maar niet over het extra rondje met die dame uit de pit-straat, ons met verbazing achterlatend. Onze dominee, waar we als bataljon trots op waren en waar iedereen af moest blijven.

In een volgende functie, maar nu binnen de staf van de 11e Luchtmobiele Brigade, kwamen we elkaar weer tegen. Al snel weer datzelfde oude vertrouwde gevoel en de wetenschap dat je altijd een beroep op hem kon doen. Ondertussen zijn we bijna 12 jaar verder en is Jan Derk zonder twijfel de langs zittende dominee binnen de luchtmobiele brigade. Rode baret, parachutist, veteraan, maar boven alles een dominee met een luisterend oor. Een vaste waarde die nu hij vertrekt gemist gaat worden. Een man die voor mij altijd die nette meneer is gebleven in zijn doen en laten, maar nergens bang voor was.

Kolonel Harm van der Have

Commandant 12 Infanteriebataljon
Luchtmobiel, Regiment van Heutsz
2009 – 2012 | Chefstaf 11 Luchtmobiele
Brigade 2016-2020

Meer dan een kleur

Mijmering

“U bent toe aan een nieuwe baret dominee” zei een wat oudere sergeant majoor vlak voor een herdenking waar ik door middel van een toespraak een bijdrage aan zou leveren. Verbaast liet ik deze woorden op me inwerken. Ik was net teruggekeerd van uitzending. Ik bespeurde moeite en ergernis.

De baret zomaar vervangen kostte me toch wat moeite. Ik deelde deze moeite met enkele militairen. Verrassend genoeg vond ik herkenning. Een officier zei treffend “je baret vertelt jouw verhaal”. De baret was inmiddels vaal, stoffig, hier en daar een zichtbare scheur. Na vele jaren dienst hadden de elementen van weer en wind, zon, regen, bos, hei en woestijn de sporen op de baret achtergelaten.

Inmiddels draag ik een nieuwe baret. De oude is ingeruild voor een nieuwe. De oude bewaar ik wel, misschien gek maar ik kan er nog geen afstand van doen. Het vertolkt een deel van mijn levensverhaal met rijke herinneringen inclusief die van een uitzending. Mijn nieuwe baret heeft ook al een grote waarde. Onlangs kreeg ik die uitgereikt door de brigadegeneraal 11 LMB omdat na het voltooien van de Voortgezette Algemene Kader Opleiding Luchtmobiel (VAKOL) ik het draagrecht verwierf van ‘de rode baret’.

Voor de Vakol snapte ik niet als militairen zeiden ‘het is maar een kleur’.... nu snap ik het... omdat deze kleur iets zegt, iets meer betekent dan de kleur alleen. Het vertelt ‘mijn persoonlijk verhaal’.

De Vakol bracht mij uit mijn vertrouwde comfortzone. Dat zat ‘m echt in de kleine dingen. Opeens geen dominee zijn maar

majoor. “In de houding” springen met vermelden van rang en naam bij het aanmelden bij het kader. Onder tijdsdruk hangend aan een boom ‘toiletteren’. We kennen allemaal de kleine dingen die het aangenaam maken of ook juist niet.

Gelukkig weet je niet van te voren wat je te in een dergelijke opleiding als de Vakol te wachten staat. Nu achteromkijkend stel ik me de vraag “had ik dit willen missen”, dan is het antwoord NEE... het heeft me veel gebracht, ervaring en levenslessen....maar ook mooie herinnering met groepsgenoten en de buddy. Herinneringen die alleen spreken tot hen die er ook bij waren, omdat woorden ervoor te kort schieten om het echt uit te leggen.

Bovendien heeft de Vakol me ook tot op de kern gebracht waar de 11 LMB brigade voor staat. The vibe en the feelings achter de voor mij voorheen ‘natte’ kreten zoals: ‘wil om te winnen’ en ‘doorgaan waar anderen stoppen’.

Ik draag deze kleur met gepaste trots... een doel stellen als deze is één geweest, maar halen bleek een tweede... de kleur komt je niet aanwaaien en ik denk dat alle dragers het erover eens zijn: dat dat zo moet blijven. Vraag het maar een hen die de rode baret dragen: aan die kleur zit een verhaal vast.

Op mijn rode baret prijkt een goudkleurig kruis, en dat vertelt weer een ander verhaal. Verhalen die ik koester.

*‘Je baret
vertelt jouw
verhaal’*

Mens zijn en jezelf blijven tijdens uitzending

Als kippen in een ren

Mijn opa had kippen....als kleine jongen vond ik dat geweldig...vaak maakte ik mee dat er nieuwe kippen in een schuur werden gegoid. De eerste dag was er nog geen probleem....alle kippen keken wat kippig rond in de voor hen nieuwe omgeving, heel voorzichtig probeerde ze hier en daar voorzichtig een graantje van de grond te pikken, naarmate de dag vorderde was het alsof de kip zich onbewust realiseerde dat ze een eigen plekje op stok of op een hoger gelegen niveau moest zoeken.

Mijn opa liet het gebeuren. Maar de volgende morgen had hij meer dan normaal zijn ogen open. Hij keek naar de glans van de veren, hij keek of het verendek nog compleet was en of er geen kippen waren die op bepaalde plaatsen geen veren meer hadden. Geen veren op bepaalde plekken betekende of ziek of er was een gevecht geweest. De eerste avond werd namelijk de pikorde bepaald. Hetzelfde proces vindt plaats bij honden....de eerste fase is van snuffelen....maar dan is het kwispelen, of blaffen, of bijten.

Uitzending PTG 4 te Kunduz

Hoewel militairen niet graag vergeleken willen worden met kippen of honden vindt dit proces ook plaats aan het begin van een uitzending. Van oktober 2012 tot en met mei 2013 mocht ik als predikant geestelijk verzorger met een gezelschap van bijna 300 in getal me begeven in Afghanistan Kunduz (PTG 4).

De eerste maand was interessant om mee te maken. Daar werd voor 90 % bepaald hoe men zich tijdens de uitzending zich tot elkaar zou verhouden.

We landen, we settelen, we schudden onze veren, we gaan van spanning naar ontspanning en dan zonder dat men het zich realiseert wordt er soms al gepikt en geplukt en geknipt en geschoren, geblaft en gebeten.

Vreemde kostgangers

Na drie rotatieslagen was iedereen binnen. Het was een divers gezelschap. Er zwommen ook vreemde eenden in de bijt. "Onze lieve Heer heeft vreemde kostgangers". We zaten in hetzelfde schuitje met dezelfde opdracht met ieder zijn eigen verantwoordelijkheid. De infantie van de luchtmobiele brigade voor de beveiliging. Marechausse voor de training van Afghaanse agenten met daarom heen nog tal van genisten, logistiekelingen, monteurs ieder met eigen taak. We hadden elkaar niet uitgezocht. Defensie had ons bij elkaar gebracht. Voor de één een lot uit de loterij voor de ander bleek het een lot wat men moest ondergaan. Aan het begin van de uitzending begint gelijk het gemis van thuis maar ook de gezamenlijke reis: een ware ontdekkingsstocht van jezelf en de ander.

De letterlijke grote afstand van thuis geeft ook een andere kijk op eigen leven en dat van een ander. Samen stap je in een nieuwe wereld en dit biedt kansen en mogelijkheden.

Je mooiste gezicht

In de grote zandbak van Afghanistan werden vriendschappen gesloten. Maar ogen sluiten voor de realiteit moeten we niet, want er zijn ook mensen die elkaar leken te vinden maar ergens door de tijd weer kwijt raakten.

Thuis zijn er mensen die onvoorwaardelijk van je houden. Ze zijn blij met de vrolijke en beminlijke kant maar accepteren de scherpe kantjes in je persoonlijkheden en nemen het voor lief dat je wel eens met je verkeerde been uit bed stap. Tijdens een uitzending vervagen grenzen van thuis en werk.... en uiteindelijk moet de opdracht worden uitgevoerd en kun je je niet mooier voordoen dan je bent. Je wordt gezien zoals je bent.

Voor de één is dat niet zo spannend als het lijkt, zij zijn zo flexibel als een tuinslag.... De ander moet daar echter echt wat meer dan normaal effort in steken, om staande te blijven of om zichzelf en die ander te nemen zoals die is. Samen werken betekent open staan voor de ander, verbinding te leggen met die ander ook al is die ander anders. Verschillen waren er genoeg. Je zag enerzijds verbroedering en kameraadschap groeien maar ik zag ook verwijdering en afstandelijkheid ontstaan. Want daar waar de één op basis van de eerste indruk mee viel, viel de ander door verloop van tijd door de mand en vies tegen.

Mijmermomenten

Tijdens de uitzending vonden er wekelijks door mij georganiseerde mijmermomenten plaats. Heel bewust kondigde ik deze momenten niet aan als kerkdiensten, omdat ik niet de indruk wil wekken dat ik tijdens de uitzending alleen iets voor heel gelovige mensen iets te bieden had. Ik zocht naar een invulling waar gelovigen, niet gelovigen en anders gelovigen zich thuis zouden voelen. Een moment voor hen die bij zichzelf enigszins de behoefte

voelde aan reflectie en bezinning, tot inkeer, even los van de waan van de dag waren welkom.

In het mijmermoment tref je een mengeling aan van elementen uit de kerk en de kroeg. Ik heb gezocht naar vormen die voor ons allen herkenbaar en begrijpelijk zijn en maakte daarbij gebruik van de aanwezige middelen (beeld en geluid) . Met één doel voor ogen dat men op dit plek op dat moment vooral mens of medemens kon zijn. De opkomst liet zien dat dit soort momenten in een behoefte voorzagen. Tijdens de mijmermomenten was er een weerspiegeling van de eenheid aanwezig. Vanuit elke subeenheid en met alle rangen en standen.

De paaskaars

Elk mijmermoment werd standaard de paaskaars ontstoken waarbij ik de volgende woorden uitsprak "Licht van Christus.... Dat we in dit licht mogen opletten, waakzaam oog hebben voor alles om ons heen en recht mogen doen aan wat er in ons plaatsvindt...en daarin onszelf en de ander geen geweld aandoen...."

Het was voor iedereen wel duidelijk dat het mijmermoment bijdroeg aan de saamhorigheid. Er onstonden contacten tussen mensen die elkaar anders niet of nauwelijks zouden treffen. De vreemde van het eerste uur ontwikkelde zich tot een vriend die de uitzendduur oversteeg.

Er onstond tijdens uitzending iets van verbroedering omdat je met elkaar in het zelfde schuitje zit. De vriendschappen die ontstaan zijn bijzonder, echte kameraadschap is bijna niet te omschrijven. Het is een verbondenheid vanuit een gedeelde ervaring "we have been there, done that".

Ds. Jan-Derk de Bruin

Legerpredikant Jan-Derk de Bruin haalt rode baret bij Luchtmobiele Brigade

Jan-Derk de 'Bruin heeft vrijdag 10 juli bij de Luchtmobiele 'Brigade in Schaarsbergen de rode baret behaald. Voor een (leger)predikant is dat een uitzonderlijke prestatie. De Bruin wilde aan den lijve ervaren aan welke ontberingen 'zijn' jongens bij dergelijke oefeningen worden blootgesteld. "In de kern beleven wat zij beleven en aanvoelen wat zij aanvoelen, daar ging het mij om," aldus de Zeewolder dominee.

Artikel in Weekblad Zeewolde Actueel,
04 augustus 2015

Wie bij de in 1992 gestarte Luchtmobiele Brigade wil, dient binnen een jaar de rode baret te halen. Een uitzondering geldt voor geestelijke verzorgers. Legerpredikant Jan-Derk de Bruin wilde zich echter niet laten kennen. "Ik wilde op z'n minst een poging ondernemen zelf ook de rode baret te behalen," vertelt hij. "Het is me gelukt, maar ik heb de baret niet cadeau gekregen. Het was ontzettend zwaar en inspannend. Met de vele aanmoedigingen en de juiste instelling heb ik de eindstreep gehaald. Ik ben daar geweest waar iedere luchtmobielier was."

Zeven weken lang duurde de opleiding voor de felbegeerde baret. Oorspronkelijk kwamen er 67 militairen voor in aanmerking. Van hen begonnen er daadwerkelijk 28 aan de opleiding.

Uiteindelijk haalden achttien de eindstreep. Velen waren er dus geroepen, slechts weinigen uitverkoren. De Bruin knikt. "De oefeningen begonnen op maandagmorgen met een zwaar moment van sporten. Onder tijdsdruk moesten we de hindernisbaan over. De eisen in tijd waren scherp. Groot kans dat je het niet haalde. Vervolgens moesten we op maandagmiddag het veld in en werden we van opdracht naar opdracht gesleept. 's Nachts gingen de oefeningen gewoon door.

Er waren hooguit wat hazenslaapjes van een kwartier tot een half uur. Men bleef ons maar fysiek prikkelen. Vrijdagmiddag kwamen we terug op de kazerne. Dan waren we nog niet klaar, maar moesten we de oefeningen uit

voeren die maandagochtend nog niet gelukt waren." De Bruin was verreweg de oudste 'cursist'. "Natuurlijk speelt de leeftijd ook mee. Je moet rekenen, de meeste jongens waren van 25 tot 30 jaar. Er was er één bij van 36 en daarna volgde ik met m'n 44. Als je ouder bent, herstel je ook minder snel. Je moet alleen wel aan dezelfde eisen voldoen."

*'Als ik vooraf had
geweten wat
me allemaal te
wachten stond, had
ik het niet gedaan.'*

Vrijdag 10 juli rondde De Bruin de laatste opdracht af: een nachtelijke mars van 25 kilometer die eindigde bij de Oranjekazerne in Arnhem. Het lijden was voorbij, de heerlijkheid aangebroken. Ik vergat even de pijn, de ellende en de soms helse omstandigheden van onderweg, waarbij je bijvoorbeeld een commandomars liep met een rugzak van 50 kilo."

De Bruin: "De opleiding voor de rode baret is het zwaarste wat ik in m'n leven heb gedaan of ooit nog zal doen. Als ik vooraf had geweten wat me allemaal te wachten stond, had ik het niet gedaan. Onderweg had ik dat gevoel niet. Ik was er aan begonnen en wilde het afmaken ook."

Artikel uit oktober 2015,
verschenen in diverse bladen

De universiteit van het kwaad Auschwitz

Terugblik op een vormingsreis

Kan een reis naar Auschwitz met de GV bijdragen in de vorming van een militair. Hoewel half Nederland geniet van de herfstvakantie slingeren twee bussen met militairen vanuit van de 11e Luchtmobiele Brigade over de laatste kilometers asfalt richting Oswiecim. Dat dit kan is vanwege bezuinigingen op buitenlandse reizen al bijzonder te noemen. Oswiecim, het is de plaats die sinds de oorlogsjaren wereldwijd bekend staat als Auschwitz. Het rustieke Poolse landschap trekt aan ons voorbij. Enkele militairen dutten, sommigen lezen de samengestelde reader met info over de reis. De beelden van de in de bus vertoonde film "Schindlers List" is hier en daar voer voor een pittig gesprek. De weg leidt ons door een bosperceel. Dan verschijnt een open ruime vlakte. Een parkeerterrein met bussen en auto's. We kijken om en er verschijnen hekwerkafzettingen, een spoorwegovergang naast ons en voor ons doemen uitkijktorens op. De blik van iedereen is weer scherp: we zien 'de poort des doods'. Militairen, normaal niet snel verlegen, vallen stil.

Het komt dichtbij

De gidsen staan op ons te wachten. Mij bekruipt een onaangenaam dubbel gevoel. Rondom 'de industrie van de dood' is een nieuwe economie ontstaan 'toerisme'. We ontkomen er niet aan en worden door een gids 'aan de lopende band' zoals de groepen afkomstig van over heel de wereld, voor ons en achter ons rondgeleid.

In Auschwitz I dringen allerlei dramatische 'details' zich in woord en beeld aan ons op. Ieder vormt zich daar zo zijn eigen verhaal en beleving bij. De één spreekt over die afgeknipte gevlochten haarstreng van een kind, te midden van een grote massa mensenhaar van blond, bruin, zwart, grijs. Die ene streng, die tot de verbeelding spreekt. "Mijn kind heeft ook een vlecht!..." een onschuldig kind hoort te spelen'...! De ander is ontzet om de 'vele foto's van voornamelijk jonge mannen en vrouwen, kinderen': 'je ziet hoe ze met ogen vol doodsangst in de lens hebben gekeken en daarmee ook ons weer aankijken!' Hoewel ik inmiddels diverse malen Auschwitz heb bezocht, grijpt het ook mij steeds weer aan. "Het komt wel even binnen dominee" vat een militair zonder dat ik ernaar vraag zijn eigen toestand samen.

Vorbij het toerisme van de gruwel

Boven 'de poort des doods' klimmen we een trap naar omhoog naar een panorama-vertrek dat gebouwd is op de ingangspoort van het kamp. In het vorige kampgedeelte werden we overweldigd door de

vele gruwelijke details over de vernietiging. Hier raken we verbijsterd door de wijds omtrekkende terreinen van deze fabrieken van de dood. Ze draaiden op volle toeren. Wie heeft deze gruwel kunnen bedenken? De massaliteit van de dood is onvoorstelbaar. Een doodlopende spoorlijn in het kamp. In het verlengde ervan liggen verderop ruïnes. Het zijn de gaskamers. Ze zijn door de Duitsers aan het einde voor de oorlog vernietigd. Aan weerszijden van de spoorlijn niet te tellen fundamenten en barrakken. Een groepje staat bij een barak probeert zich voor te stellen hoe vele mensen in die kleine bedompte ruimte hebben kunnen leven. Stilzwijgend loopt een van ons even later een stuk van het terrein op. Het grind langs de spoorlijn knarst onder zijn voeten. In de verte zien we de andere groepjes militairen zich verplaatsen. We realiseren ons dat er op dit perron hier tijdens de laatste oorlogsjaren bewakers stonden die keuzes maakten of je nog mocht blijven leven of meteen de gaskamer in moest. Waar mocht je nog op hopen, als je uitstel van executie kreeg? Lopend langs de spoorlijn met het zicht op de gaskamers en crematoria ontdekken we dat de afstand 'tussen leven en dood' niet zo groot was. "Deze plek op de aarde heeft een boodschap", zegt de een. De ander peinst: "Toch zwijgt hier de aarde." Deze gruwel is te groot voor woorden. En als de aarde hier al haar verhalen zou prijsgeven, wij zouden ze niet bevatten...

Wat levert een bezoek aan Auschwitz op?

De duistere geschiedenis van de Holocaust dringt zich aan ons op deze gure dag in oktober. Is dat nodig? Heeft het zin om een plek bezoeken waar tientallen jaren geleden de meest verschrikkelijke dingen hebben plaatsgevonden? Is het nuttig om in het verleden te spitten en al die dingen weer op te rakelen? Waarom moeten wij daar weer mee geconfronteerd worden? Het bezoek levert onontkoombaar zinnige vragen op. Hoe kon het zover komen? Wat brengt een mens tot zulke gruweldaden? Zijn wij mensen allemaal hiertoe in staat? Welke lessen geeft deze plaats ons voor nu en voor de toekomst mee? We spreken erover tijdens de momenten van reflectie.... De actualiteit komt aanbod. Hij gaan we om met de vreemdeling, met de vluchteling ?

Met elkaar beseffen wij het. Auschwitz is nóg tragischer als wij mensen die nu leven er niet van leren. Zullen wij het bezoek van die paar dagen aan Auschwitz over enige tijd toch zijn vergeten? We hebben gekeken naar de meest donkere kanten van ons menselijk bestaan.

Zonder veel woorden tegen elkaar te zeggen loopt ieder – gezamenlijk met collega's of alleen in gedachten verzonken - in eigen tempo in de richting van de uitgang. Toch merkt de militair naast mij na enig zwijgen nog even op: 'Voor de meesten die hier in de oorlogsjaren aankwamen, was het eenrichtingsverkeer... en wij? Wij lopen straks weer heel gewoon terug naar de bus en wij kunnen gaan, waar wij willen...'

Ds. Jan Derk de Bruin
11 Luchtmobiele Brigade (Air Assault) 7 december

‘Er komt een
brok in mijn
keel, ik moet
even flink
slikken’

Verhalen van trots en donkere momenten

Herinneringen van dominee Jan-Derk de Bruin 2010-2015 Geestelijke Verzorging bij 12 infbat LMB

Mijn dienstauto - een Renault Clio - draait de snelweg op richting Bremen. Met mijn lichaam zit ik enigszins opgevouwen achter het stuur. Bij het PNOOD moet je tevreden zijn met wat je krijgt. Het regent en het zicht is belabberd. Een Duitse zender laat wat voor mij bekende nummers horen die radio 538 ook zou laten klinken. Er komt een brok in mijn keel, ik moet even flink slikken.... Diep van binnen is er een stilte die me overvalt... en ik mompel in mezelf wat diep uit binnenste opborrelt "dit is kuklofugponumoind (*nederlandse nette vertaling van "niet leuk"*). Ik verlaat een oefening van 12 infanteriebataljon LMB op de Schietserie. Het is mijn laatste oefening met de van Heutszers. In gedachten keer ik terug naar 5,5 jaar intensieve verbondenheid met dit prachtige bataljon.

In het voorjaar van 2010 kreeg ik te horen geplaatst te worden bij Luchtmobiel. Ik had mijn eerste plaatsing als krijgsmacht-predikant (protestants geestelijk verzorger) op het OTCMAN na drie jaar erop zitten. Ik was nauw betrokken geweest bij de VTO infanterie en daar had ik al wel kennis gemaakt met instructeurs en cursisten die de rode baret droegen. Het was een kennismaking die smaakte naar meer.

In mei 2010 was het zover. Ik zette mijn eerste stappen bij het 12e infanteriebataljon Air Assault Regiment van Heutsz. Het was een onbekende wereld en keek mijn ogen uit. Het kennismaken was begonnen. Toenmalig commandant luitenant kolonel Harm van de Have memoreert over die tijd "u was een nette dominee".

Als ik deze woorden overdenk ontstaat er een glimlach: "ben ik dan nu niet netjes meer?"

Mijn vrouw zegt dat mijn woordenschat is uitgebreid en ik merk dat ik fitter ben geworden dan ik ooit ben geweest. Deze afgelopen jaren heeft naast datgene wat ik als geestelijk verzorger heb kunnen en mogen doen me ook gevormd en persoonlijk veel gebracht.

Wat is bereikt?

Eén van de eerste dingen die ik mocht doen was het rijbewijs verwerven voor de KTM. Na 4 weken Oirschot was ik datgene rijker (A rijbewijs) wat destijds een geestelijk verzorger nog moest kunnen: je zelfstandig middels KTM door het veld kunnen verplaatsen om de troepen te bezoeken. De eerste oefening diende zich aan in het najaar van 2011 "Falcon Autumn". Met KTM steeg ik in op Deelen om mij rijdend op de ramp uit de Chinook in Assen te voegen bij het inmiddels 'veroverde' TT complex. Machtig mooi. Uiteraard heb ik in deze weken een rondje gemaakt op het TT circuit. Toevallig vond er tijdens deze oefening ook een bijzondere ontmoeting plaats met de pitspoezen die zich ophielden in de ruimte alwaar het bezinningsmoment gepland stond.

Van dat natuurschoon was ik op dat moment vanwege grote verbazing met stomheid geslagen. Een van die pitspoezen mocht ik achter op de KTM ook nog even de aanwezige troepen laten zien. Dat heb ik geweten, het moreel ging gelijk omhoog.

'De laatste jaren hebben mij geleerd dat ik iemand ben van de bosrand.'

Snel daarna mocht ik mij melden in Breda voor de 'opleiding para a brevet' om een week later in Frankrijk mijn eerste sprong te maken. De eerste parasprong was niet zo'n ramp omdat ik nog niet realiseerde wat ik aan het doen was. De spanning steeg bij sprong twee omdat het 'toch niet normaal is uit een gewoon functionerend vliegtuig te springen'. Hoewel ik van nature geen hoogtedier ben, was het voltooien een behaalde mijlpaal wat ik als burgerpredikant nooit had kunnen vermoeden.

Het behalen van de 'feroba' (felbegeerde rode baret) was een ander verhaal. Er moest heel wat water door de rijsstromen voordat ik de rode baret op kon zetten. Hij kwam mij niet aanwaaien. Ergens dacht ik dat het nooit zou lukken, maar de mannen van 12 infbat LMB bleven me ondanks tegenslagen aanmoedigen. Mei 2015 kreeg ik uiteindelijk de rode baret uitgereikt door de brigadegeneraal 11 LMB Kees Mathijssen. Elke dag dat ik deze opzet gaat gepaard met een mengeling van grote verbazing en gepaste trots. Voor de Vakol snapte ik niet als militairen zeiden 'het is maar een kleur'.... nu snap ik het... omdat deze kleur iets zegt, iets meer betekent dan de kleur alleen. Het vertelt 'mijn persoonlijk verhaal'. De Vakol bracht mij uit mijn vertrouwde comfortzone. Dat zat 'm echt in de kleine dingen. Opeens geen dominee zijn maar majoor. "In de houding" springen met vermelden van rang en naam bij het aanmelden bij het kader. Onder tijdsdruk hangend aan een boom 'toiletteren'.

Gelukkig weet je niet van te voren wat je te in een dergelijke opleiding als de Vakol te wachten staat. Nu achteromkijkend stel ik me de vraag "had ik dit willen missen", dan is het antwoord NEE... het heeft me veel gebracht, ervaring en levenslessen....maar ook mooie herinnering met groepsgenoten en de buddy. Herinneringen die alleen spreken tot hen die er ook bij waren, omdat woorden ervoor te kort schieten om het echt uit te leggen. Bovendien heeft de Vakol me ook tot op de kern gebracht waar de 11

LMB brigade voor staat. The vibe en the feelings achter de voor mij voorheen 'natte' kreten zoals: 'wil om te winnen' en 'doorgaan waar anderen stoppen'.

Een doel stellen als deze is één geweest, maar halen bleek een tweede... de kleur komt je niet aanwaaien en ik denk dat alle dragers het erover eens zijn: dat dat zo moet blijven. Op mijn rode baret prijkt een goudkleurig kruis, en laat zien dat ik ook dominee ben.

Dominee bij LMB

Als dominee beschouw ik mezelf als reisgenoot, metgezel als vertegenwoordiger van Hem die zich noemt "Ik zal er voor je zijn". Mijn motto als GVer is "Gaan waar militairen gaan". Niet alleen in woorden, maar ook in daden, letterlijk dus. De laatste jaren hebben mij geleerd dat ik iemand ben van de bosrand. Mijn kantoor vul ik met mijn aanwezigheid als het moet vanwege overleg, pastorale gesprekken of verwerking van mail, uiteindelijk bracht ik het liefst de tijd door bij mannen op de kazerne, ter velde of waar dan ook. 'Omgehangen dingen doen', 'me als pax laten indelen bij diverse groepen' vond ik zelf geweldig maar stelde me ook in staat bij nacht en ontij, weer of geen weer van binnen uit mijn werk te doen. Het bracht me tot in de laatste uurtjes tot echt contact met de mannen van LMB. Ik heb het altijd een groot voorrecht gevonden om op deze wijze deelgenoot te worden van persoonlijke levensverhalen en in de gegeven tijd en met gepaste aandacht 'er te zijn'. Of deze gesprekken nu op kantoor plaatsvonden of in het veld of bij de militair thuis. Echt vertrouwelijk contact is bijzonder kostbaar en een groot goed, met alles wat in me was heb ik dat met zorg omgeven.

Er waren momenten dat het mezelf ook raakte. Het overlijden van sergeant Boy van Geffen was bijvoorbeeld zo'n moment. Onbegrijpelijk als iemand in de kracht van zijn leven, met de mooiste idealen voor ogen plots aan zijn einde komt. Ook weer bijzonder hoe in gezamen-

lijkheid we de verantwoordelijkheden wisten op te pakken en als bataljon Boy naar zijn laatste rustplaats konden begeleiden...

In deze 5,5 jaar ben ik op vele plaatsen geweest waar ik als burgerdominee nooit geweest zou zijn. Van Marnewaard tot Fort Hood, van Arnhemse heide tot het woestijnzand in Afghanistan. Van Korenmarkt tot Six Street (Austtin). Van Irish Pub tot Wild Country. Van gevechtspak tot in burgertenuwisten de mannen van van Heutsz me het leven zien in zijn volle breedte zoals dat geleefd wordt bij dag en nacht. Ik zal hier niet verder over uitweiden want: "what happens in... stays in..." Ik heb er wel mooie herinneringen aan over gehouden.

Als GVer is het een blijvende uitdaging om aansluiting met de gehele eenheid te krijgen, een aanbod te realiseren waar behoefte aan is en naar wegen te zoeken waarop je tot meerwaarde bent voor de eenheid en de daarbij behorende militairen die aan jou zorg zijn toevertrouwd. Het is bovendien een mooie taak en verantwoordelijkheid. Ik vond het een eer om Dominee bij het regiment van Heutsz te zijn.

Als ik ga opsommen van het gedane zal ik waarschijnlijk iets vergeten. Veel van het gedane vond achter de schermen plaats. Het is ook de plek waar dat hoort: zoals de vele persoonlijke contacten waarin lief maar vaak ook leed werd uitgewisseld, gesprekken met uiteenlopende onderwerpen. Toch waren er ook zaken die 'in theatre' plaatsvonden: van diverse workshops 'People skills, tot natuurlijk de bij het 12e door mij bekende ontwikkelde "mijmermomenten". Omdat het gerucht ging dat deze momenten bij LMB in goede aarde vielen zijn die ook door collega's in den lande als een beproefd concept overgenomen. Dan heb ik het nog niet eens over de blijvend indrukwekkende rondleidingen op Gedenkplaats Bergen Belsen alsmede diverse teambuildingsessies op Beukbergen of in de Cosycorner. Effecten van het gedane zijn lastig te

meten, de indruk die ik echter in elk geval had dat ik nooit gesloten deuren aantrof maakte dat ik me altijd welkom voelde, mee mocht doen, mee mocht denken, mee mocht praten. Ik realiseer daarmee dat het 12e bataljon van soldaat tot overste mij die jaren het vertrouwen heeft gegeven op basis waarvan ik mijn werk kon doen. Daar ben ik eenieder enorm dankbaar voor. Dat is namelijk geen verdienste, dat moet je gegeven worden.

De regimentsspel van verdienste

Ooit werd me een artikel onder ogen geschoven met als onderwerp 'de betekenis van de geestelijke verzorging van de krijgsmacht. Hoewel dit vanuit Amerikaans perspectief was geschreven.

Wat heb ik kunnen betekenen vind ik persoonlijk moeilijk te omschrijven. Naar mijn beleving heb ik gewoon mijn werk gedaan zoals ik denk dat een geestelijk verzorger zijn werk behoort te doen. Dat dit voor anderen bijzonder bleek te zijn werd duidelijk door de uitreiking van de Regimentsdraagspeld in Zilver 'vanwege buitengewone verdienste voor het regiment'.

Luitenant-Kolonel van Dreumel motiveert deze toekenning:

"Dominee de Bruin heeft gedurende vijf jaren buitengewoon actief en ongekend betrokken gewaakt over het persoonlijk en geestelijk welzijn van het personeel van 12 Infanteriebataljon (AASLT) en over het regiment van Heutsz. Zonder aanzien des persoons en zonder te oordelen, ongeacht de omstandigheden, vond eenieder, die dat nodig had, alle tijd, een aandachtig luisterend oor en momenten van warmte. Daar waar hij dat goed achtte, bracht hij een welgemeend advies, aanvullende inzichten, goed gesignaleerde observaties en zelfs bij tijd en wijle een strenge aanwijzing. De God die hem gezonden heeft was op gepaste moment aanwezig in het woord, maar bovenal alom aanwezig in de daad. De "Doom" was geen voorbijganger, maar volledig eigen troepen. Hij genoot van de directe omgeving van zijn 'schapen' en

bracht het liefst zijn tijd door tussen de manschappen ter velde. De ontberingen van het militaire leven schrikten hem niet af. Hij deelde de uitdagingen waar hij kon. Met grote inzet, doorzettingsvermogen en fysieke kracht behaalde hij zijn felbegeerde Rode Baret. Krijgsmacht predikant J.D. de Bruin: mens, dominee, militair, van Heutszer, maat, buddy, ijkpunt en pleisterplaats.”

Ik werd enorm verrast met deze toekenning. Het deed mij in stilte verwonderen en maakt me vooral een dankbaar mens.

Afscheid

Op verscheidene momenten is er afscheid van mij genomen, we hieven het glas bier en wensten elkaar het goede. Tijdens één van die momenten fluisterde iemand mij toe “Gods zegen in de nieuwe functie” ..... Voor die zegen ga ik. Ik beschouw het als een zegen dat ik in Schaarsbergen kan en mag blijven in een nieuwe rol met een andere verantwoordelijkheid en een rijk variërende doelgroep. Het zal wennen worden. 12 infbat LMB voelde vertrouwd en als een thuis. Gelukkig is het asfalt in Schaarsbergen geduldig en de Luchtmobiele wereld klein en komen we elkaar nog wel tegen. Ik hoop dat ieder wat het leven ook brengt vertrouwen blijft houden ‘no matter what’.

Voor die levensweg wens ik een ieder: Stay safe, take care, have fun, God bless.

Dank voor de mooie herinneringen en de prachtige tijd.

Ds. Jan-Derk de Bruin

*‘Stay safe,
take care,
have fun,
God bless.’*

Nieuwsbrief ten tijde van de uitzending Resolute Support, voorjaar 2016

DeMarmalmijmeraar

Belevenissen en reflecties van een dominee op uitzending

Entering the Warzone

“De Taliban hebben opnieuw de aanval ingezet op de Noord-Afghaanse stad Kunduz. Honderden strijders trekken sinds het begin van het traditionele voorjaarsoffensief van de beweging naar de stad op. Op meerdere plaatsen rond de provinciehoofdstad werd donderdagnacht hevig gevochten en enkele buitenposten zouden in handen van de opstandelingen zijn gevallen. De Taliban slaagden er vorig jaar al eens in Kunduz in te nemen en hielden de stad enkele dagen bezet. De autoriteiten stellen alles in het werk om de bevolking, die zich die episode nog levendig kan herinneren, gerust te stellen. Maar veel winkeliers hielden hun zaak vrijdag gesloten en veel inwoners waagden zich niet op straat. In de provincie Baghlan, die tussen Kunduz en de hoofdstad Kabul ligt, boekten de Taliban de afgelopen dagen al terreinwinst op regeringstroepen. Van 2011 tot 2013 traiden Nederlanders politieagenten in de stad Kunduz en de gelijknamige provincie.”

Bron: nu.nl

Zomaar een bericht van nu.nl aan het begin van week 16 2016. De kranten in Nederland berichten er summier over. Hier heeft dit nieuwsfeit een andere lading.

Ik mag als van de weinige NLDers op bezoek bij twee Nederlandse adviseurs die hun werk doen op een kleine Safe Haven nabij Kunduz. De Duitse generaal wil me 1 dag van te voren nog van de vlucht halen, maar de hoogste Nederlandse militair in dit gebied (de SNR) gaat ervoor liggen en borgt mijn bezoek aan Kunduz. De twee adviseurs die al wat weken op dat kleine kamp verblijven, hebben om mijn bezoek gevraagd. De heenvlucht is gegarandeerd, de terugvlucht niet, want er zijn veel militaire operaties gaande in het gebied rondom Kunduz.

Ik stap in en vanuit Camp Marmal vertrekken we naar 'the Safe Haven' nabij Kunduz. Volgens de kaart kan via 1 zijde de 'Safe haven' benaderd worden. Voor de rest is het gebied in handen van de insurgents of als onveilig bestempeld. Het zal niet de eerste heli zijn die wordt beschoten de laatste weken. Kunduz is bijna omsingeld, op de kaart lijkt het een hoefijzer. Ik merk het gelijk bij vertrek van de heli. Boordwapens worden doorgeladen en na opstijgen wordt er alleen maar tactisch gevlogen. Als men vliegt, is elke keer de route weer anders, zo wordt mij verteld. Hoewel ik vaak met de chinook heb gevlogen, is tactisch vliegen een andere sport, mijn maag moet er aan wennen.

MIJMERMOMENT

We vliegen boven Afghaans grondgebied, voornamelijk woestijn. Scherend over bergtoppen om daarna gelijk de nabijheid van de grond weer op te zoeken. Woestijnzand stuift op, kuddes schapen vliegen naar links en rechts. Taferelen zoals uit de bijbelse tijd komen onder ons langs. Hier en daar 'in the middle of nowhere' een bedoeïenen tent met een enkel mensfiguur en schapen en kamelen. „Abraham zal zo ook voor zijn tent gezeten hebben”, flitst er door mijn gedachten heen terwijl ik de omgeving en ongerepte schoonheid ervan in mij opneem.

Na ruim een uur vliegen staan we ook voor ik er erg in heb plots aan de grond. Het gaat snel. Omgeven door bewapende mannen verplaatsen we ons naar klaarstaande auto's om ons vanaf

het veld snel naar 'the Safe Haven' te brengen. De sfeer is hier anders. Je proeft het meteen. Later hoor ik het aan de verhalen. Hier spant het erom. Dit is echt.

Ik ben nog maar enkele uurtjes binnen op The Safe Haven of we horen harde knallen. Mortiergeschut... Het lijkt alsof je een oefening bezoekt op de SOB SOMS. Het geluid is hetzelfde, de context is anders. De frontlinie is dichtbij. 's Middags neem ik de vrijmoedigheid om een wachtpost te beklimmen van het kleine kamp dat op dat moment wordt bemenst door Duitse Force Protection. Ik staar enkele minuten over Kunduz, we zien het vliegveld. Met een verrekijker zie ik het oude Duitse Kampement waar ik drie jaar geleden verbleef ten tijde van de PTG Missie. Het is surrealistisch voor mij.

Daar waar ik mij drie jaar geleden veilig waande, regelmatig bovenluiks mee de poort uit reed, wordt nu zwaar gevochten. En dat slechts op enkele kilometers afstand van de plek waar ik nu in alle rust door een verrekijker loop te staren. Nu is het relatief rustig, 's nachts worden vanaf deze plek de gevechten gehoord en verplaatsingen in het voorterrein gesignaleerd.

Vannacht zijn de adviseurs nog wakker geschrokken. Toch voelen zij zich veilig op deze kleine plek van nog geen 50 x 100 meter. Ik realiseer me dat ik sta op een plek waarvan op Camp Marmal door coalitiepartners wordt gezegd "you won't be at camp..... won't be in Kunduz, you won't be there". Het is onrustig in Kunduz, maar veilig genoeg om als Nederlander op een plek als deze nog te kunnen werken. Hoewel Safe Haven geen target lijkt te zijn, is op Camp Marmal het plan wel klaar voor worst case scenario's. Extra munitie is ingevlogen, wordt er gegrapt. Extractie plannen zijn uitgewerkt. Eerder had ik al gehoord van vluchtelingen stromen uit Kunduz. De keerzijde van een oorlog is over het algemeen altijd een humanitaire ramp.

Invloed van deze adviseurs heeft gevolgen voor bewegingen aan het front. Onder beveiliging van de Force Protection verlaat ik The Safe Haven en belanden we op het kamp van het Afghaanse Leger. We bezoeken het operatiecentrum. De opdracht van regeringszijde is "Kunduz mag niet opnieuw vallen in handen van de Taliban". Ik kom in een kleine zaal met een eenvoudige computer en veel kaarten op een grote tafel. Hoewel ik een wat andere voorstelling had van een operatiecentrum is dit de Afghaanse stijl. Beelden flitsen door mijn gedachten van oefeningen die ik heb bijgewoond. Ook daar zag ik laptops en computers (in elk geval meer dan hier), maar ook veel kaarten met gemerkte punten en pijlen. Nu besef ik terdege dat deze pijlen en punten geen uitwerking is van een vooropgezet scenario zoals ten tijde van een oefening, maar 'real time, real life' op enkele kilometers afstand praktisch wordt uitgevoerd. Hier gaat het ergens over.

Dat bepaalt ook de context van de twee NLD adviseurs. Zij leven al enkele weken op rantsoenen, staan hele dagen 24/7 op 'aan'.

Hoewel zij het werk uitdagend vinden, slaat de vermoeidheid wel toe en zien ze uit naar het einde, ze hebben nog ruim een week te gaan op deze plek. Ik ben de eerste die hen daar bezoekt.

's Ochtend heb ik op Camp Marmal het buffet geplunderd. Duitse kaiserbroodjes, worsten, kaas, gesneden komkommer en tomaat, fruit, kleine toetjes en zo nog veel meer. Mijn rugzak was gevuld met – naast wat persoonlijke spullen om het enkele dagen vol te houden – alleen maar proviand. Een rijk gevulde lunch kon ik de beide adviseurs aanbieden. De beide adviseurs zijn normaal niet op hun mondje gevallen, maar nu de broodjes kaas werden belegd met komkommer en tomaat en deze de smaakpapillen van beide heren stimuleerden, werd het opeens verdacht stil. Zichtbaar werd er genoten van datgene wat voor ons op Camp Marmall zo normaal is geworden. Deze aanblik van wat een broodje gezond kan doen, vergeet ik niet meer. De adviseurs werden soms weg geroepen voor een gesprek met hun counterpart. Dat gaf mij gelegenheid even persoonlijk met ze te spreken. Ik zag ze zichtbaar opbloeien.

“Even een ander gezicht en andere gesprekken dan alleen het functionele”, weet één van de adviseurs ergens aan het eind van de middag samen te vatten. Een Amerikaanse militair breekt in tijdens dat laatste gesprek want hij heeft gehoord dat er ‘a chaplain arrived at Safe haven’. „Are you providing a services for us” vraagt hij. Voor ik in een flits heb nagedacht welke mogelijkheden er zijn, word ik door de commandant van de Duitse Force Protection geattendeerd op het feit dat de helivlucht gepland staat over een uur en dat ik me moet klaarmaken voor vertrek. Schermvest, helm, oordoppen en ballistische bril en de bijna lege rugzak verzamelen.

Ik groet de beide Nederlanders met een stevige handdruk. Ik kijk ze recht in de ogen aan en zeg ‘Take care and stay safe, ik sta op je te wachten volgende week’. Hoewel deze mannen ouder zijn, een karakter hebben dat ik bijzonder ben gaan respecteren, zie ik zonder er woorden aan te geven emotie. Met een blik in de ogen begrijpen we elkaar en komt alles van die ene dag samen.

Op dezelfde wijze als ik gekomen ben, verlaat ik deze plek. Ik weet waarom ik daar was. Ik zie de kracht van geestelijke verzorging. Wat een broodje kaas aan het front al niet kan doen! Ik word er stil van.

Terug op Camp Marmal wordt door enkele basetijgers gevraagd ‘of ik zielen heb kunnen redden op Kunduz’. „De zielen houden stand”, is mijn antwoord. De SNR bedankt een dag later voor mijn bezoek aan zijn adviseurs en staat erop dat ik weer ga als de NLD force protection ook daar drie weken ‘the Safe haven’ moet beveiligen.

It was just another day at the office.

Volgende week bezoek ik Kabul. De aanslagen van de afgelopen dagen vonden plaats op gehoorafstand van het HQ. Het heeft indruk gemaakt op de NLDers aldaar. Er is geen reden om mezelf af te vragen wat ik hier in Gods Naam doe....

Een dag met veel indrukken...

Nieuwsbrief ten tijde van de uitzending Resolute Support, voorjaar 2016

DeMarmalmijmeraar

Belevissen en reflecties van een dominee op uitzending

Verplaatsing over de tijdbalk

In één van de boeken in de bijbel spreekt een mens zich uit die het leven in volle omvang heeft geleefd. Op het moment van schrijven is het een oude baas geworden die achterom kijkt en zijn leven beschouwt. Deze mens heeft gedaan wat ieder mens zou willen. Met plezier en vrolijkheid heeft hij zich naar eer en geweten ingezet. Als ik hem goed beluister, genoot hij van het leven in zijn volle omvang, van muziek, vrouwen, feestjes en rijkdom. Niks mis mee dus. Nergens kunnen we Prediker erop betrappen dat hij ons dat leven verbiedt, dat hij dat leven in strijd acht met welk gebod dan ook, afgezet tegen hetgeen wat in die tijd normaal was. Hij verbiedt ons niet om van het leven te genieten. Hij trekt aan het eind alleen een conclusie voor zichzelf - want hij spreekt consequent in de 'ik' term - dat het hem niet heeft opgeleverd wat hij misschien gehoopt had dat het zou opleveren. Prediker lijkt een sombere man geworden, klinkt soms cynisch als hij zegt dat het allemaal lucht was en het najagen van wind.

Zomaar een vrije uitleg van een klein stukje tekst uit één van de bijbelboeken (Prediker 3).

Ik zie mezelf niet als een schrijver, hoewel anderen me wel schrijverskwaliteiten toedichten. Ik moet me er vaak toezetten en dan is de tijd alweer voor een groot deel verstreken. We hebben de helft van de missie er ruimschoots opzitten. We richten ons op de komst van onze opvolgers over ruim een maand. Eind juli hoop ik weer op Nederlandse bodem te staan. Ik krijg middels mail en brieven vaak de vraag of er nog een nieuwsbrief komt. Welnu, dit is nummer 2 en ga er gemakshalve vanuit dat het ook de laatste zal zijn. De eerste maand van mijn missie duurde een eeuwigheid, daarna nam de tijd mij mee en verplaatste ik me als een sneltrein over de tijdsbalk van de uitzending. Daarbij had schrijven geen prioriteit.

Tijd is een vreemde zaak. We rennen en vliegen, omdat we er tekort van hebben. We nemen haar om iets zorgvuldig uit te voeren. We verspillen

haar als we met iets bezig zijn, terwijl we eigenlijk wat anders zouden moeten doen. We geven haar aan onze partners en onze werkgever, onze familie en onze vrienden en eigenlijk is zij verdwenen zodra zij is gegeven. Als wij gelukkig zijn, gaat zij snel en voelen we ons ellendig dan vertraagt zij. Wij kunnen haar niet terugkrijgen of teruggeven en ook niet terugdraaien. Constant en onophoudelijk blijft zij vervliegen.

De snelheid waarop wij tijd ervaren varieert met enige regelmaat. Soms lijkt zij op een andere snelheid te verlopen dan die van de mensen om ons heen of thuis. Vooral wanneer wij willen dat ze sneller zou verlopen, lijkt ze te stoppen. Doorspoelen, zoals wij dat bij de saaie fragmenten uit een natuurfilm zouden doen, zal in dit geval helaas niet lukken.

Militairen onderweg in een ver vreemd land lijken op nomaden die trekken over de tijdsbalk die we uitzending noemen. Hoewel voor de één uitzending brengt wat hij of zij had verwacht, valt het voor de ander mee en voor weer een ander valt het vies tegen of een mengeling daarvan door de dagen heen. Gebeurtenissen, nieuwe indrukken, ervaringen, hoogtepunten, frustraties - al dan niet uitgesproken - alles passeert hier de revue. De gebeurtenis van vandaag is morgen weer een herinnering waarin de kleur wordt bepaald door hoe we

het beleven. Dagen, weken gaan op deze wijze voorbij. We leven, we gaan van moment naar moment, 24/7 is er geen stoppen aan. Ieder heeft zijn eigen ritme en regelmaat waarbij de vaste overlegmomenten, sport in de American Gym en eten bij de Dfac de vaste contouren bepalen. Eigenlijk heel ongecompliceerd. Voor een dominee op uitzending is dat niet anders. Het wekelijkse Mijnermoment (lees kerkdienst of bezinningsmoment) is ook zo'n vast extra scharniermoment in de week.

De tijd gaat voor mij inmiddels snel. Dat komt omdat ik als één van de weinigen de gelegenheid heb door het theater te reizen om de elders aanwezige Nederlanders te bezoeken (Kabul, Shaheen, Kunduz). Het breekt voor mij de tijd van het gewone op de kleine vierkante meter van de Nederlandse base „Dutch Mountain” en beleeft dit als uiterst aangenaam.

Soms wordt het gewone ritme ruw verstoord door het onaangekondigde en onverwachte. Zoals die ene dag enkele weken geleden. Ik had die dag gewoon mijn werk gedaan zoals iedereen hier. "Different day – same shit", zo wordt dat hier omschreven. Ik stond op het punt mijn slaapcontainer op te zoeken toen ik werd aangesproken door de eenheidsadjutant. Of ik zo snel als mogelijk met de commandant van de Belgen contact op wilde nemen. Ze zochten een Nederlands sprekende zorgver-

lener. Iemand van hen was door het lint gegaan en was niet meer tot bedaren te brengen. Alles wat zij probeerden leek olie op het vuur. Hij had even naar huis gebeld en daarin dezelfde woede geuit dat hij "er op deze manier beter een eind aan zou kunnen maken". Alle bellen waren toen overal gaan rinkelen en maakte dat er gehandeld moest worden, niemand wist echter hoe. De Belgen hadden op dat moment zelf geen zorgverlener in het gebied.

Zo spoedde ik me die avond rond de klok van 22:00 uur onder de prachtige sterrenhemel in de duisternis over het kamp naar de Belgische compound. Bij hun poort werd ik opgevangen, ik kreeg koffie aangeboden en werd bijgepraat over de ontstane situatie. Ik werd kort voorgesteld aan de commandant van betrokkene en had al snel door dat de arbeidsrelatie waarschijnlijk was verstoord, hoewel dat niet als zodanig werd benoemd. Ik realiseerde me wel dat de verwachtingen hoog gespannen waren. De kleine Belgische gemeenschap hield zich op dat moment op bij hun ontspanningslocatie, waarlangs ik me moest verplaatsen naar de militair om wie het allemaal ging. Gesprekken verstomden op het moment dat ik hen passeerde. Ik voelde alle ogen in mijn rug prikken en maakte eruit op dat de gebeurtenissen van die avond hoogstwaarschijnlijk het gesprek van de dag waren. Zou ik dan de redder in hun nood moeten zijn?

Ik werd langs vele slaapcontainers geleid en werd uitgenodigd de laatste container binnen te gaan. In de Belgische briefingroom hadden ze Michel (laat ik hem zo gemakshalve maar even noemen) neergezet/opgesloten.

Nog voor ik de deur achter me had gesloten en mezelf aan hem kon voorstellen, barstte de bom opnieuw. Een hele lading woede werd over mij uitgestort, nu was ik als grote onbekende het doelwit geworden van zijn grote frustratie. Ik was inmiddels maar even rustig gaan zitten. Michel sloeg met zijn vuisten op tafel, schopte tegen tafelpoten en enkele stoelen werden er overheen gegooid. Ik maakte een afweging: zolang het nog om mij heen gebeurde en niet op mij, dan was ik veilig, maar wat als stoelen of andere voorwerpen mijn kant op zouden komen? Michel was boos, dat was duidelijk en ook wel meer dan dat...

Er was geen ruimte om er tussen te komen, dus ik besloot hem de ruimte te geven door stilzwijgend te blijven zitten en te proberen samenhang te zoeken in zijn verhaal. Zonder vragen ontstond er na verloop van tijd wel een beeld. Nog voor de uitzending waren er kleine conflicten geweest met hem en zijn commandant. Deze waren niet uitgesproken en zeker niet opgelost. Michel voelde zich onbegrepen en niet gewaardeerd. Hij meende niets goed te kunnen doen. Hij was onderwerp van discussie geworden in zijn groep. Enkele maanden had hij het maar geslikt, tot deze middag. Er was niet veel gebeurd, maar het was de bekende spreekwoordelijke druppel. Hij was er nu helemaal klaar mee. Regelmatig had ik de zorg dat deze grote kerel mij zou aanvliegen. Op deze wijze had ik het zelf nog niet eerder meegemaakt in mijn leven bij de krijgsmacht.

Ik weet niet na hoelang, leek de storm te luwen. Ik vroeg naar zijn naam. Ik stelde voor mezelf even voor te stellen, zodat hij wist wie er nu voor hem zat. Met een knik stemde Michel toe. Aansluitend vertelde ik hoe ik nu met hem in deze container was beland. Dat was nieuwe olie op het vuur, een herhaling van zetten volgde. De frustratie en machteloosheid van Michel was groot, hij leek buiten zinnen. Hoewel wij niet in Afghanistan zitten omdat alle pais en vree is, leek er ook oorlog binnen

de muren van dit kamp uitgebroken. Na verloop van tijd onstond er weer ruimte en stelde ik wat vragen om samenhang te krijgen in wat er zich nu toch werkelijk had afgespeeld en om te ontdekken waarom hij zich als een kat in het nauw gedreven voelde.

Op een zeker moment kon ik Michel uitnodigen naast mij plaats te nemen. In alle rust benoemde ik de emotie die ik meende te zien, waarop hij brak en als een kleine jongen in huilen uitbarstte. Ik liet Michel begaan. Ik pakte ondertussen voor hem één van de flesjes water, zoals die in elke container aanwezig zijn en zette die voor hem neer op tafel.

Omdat het inmiddels middernacht was geworden moest e.e.a. wel gekanaliseerd worden. Ik vroeg wat hij dacht wat ik voor hem kon betekenen. Het gesprek klaarde op. Blijkbaar had Michel deze vraag niet eerder van iemand anders gehoord. Het gelaat van Michel ontspande totaal. We spraken in alle rust over wat er tot nu toe gebeurd was. Ik wilde weten hoe hij op dat uur van de dag de eerder gedane uitspraak: "dat hij het beste er maar een eind aan kon maken" zag. De soep werd nu niet meer zo heet gegeten als die eerder die dag was opgediend. Ik kon de commandant geruststellen en rond 01:30 uur vertrok ik naar mijn eigen slaapcontainer. Ik kon de slaap niet goed vatten. Iets te veel impressies op dat late uur.

De dagen die volgden had ik regelmatig nog contact met Michel. Na één week vertrok Michel naar huis, eerder dan gepland. Voor alle partijen was dat het beste. Het vertrouwen om tot gezonde samenwerking te komen was niet meer aanwezig en Michel wilde maar één ding: naar huis. De dag voor vertrek nam ik afscheid van hem. Hij bedankte me met een stevige handdruk. "Je was de eerste en de enige die naar me luisterde. Dank dat je er voor mij was". Ik nam afscheid van een mens in een totaal andere toestand dan ik hem een kleine week eerder had aangetroffen.

Geestelijke verzorging bij de krijgsmacht is er zijn voor mensen. Wat mij betreft het mooiste werk dat er is. Het is een groot voorrecht om als vertegenwoordiger van de grote "Ik ben er", er te kunnen en te mogen zijn in de verhalen van mensen.

Tot slot even terug naar Prediker. Hij beschrijft de absurditeit van het leven, de waanzin van de tijd die dagelijks op ons afkomt, de verwondering maar ook de verbijstering. En toch heeft die dynamiek ook een bepaalde charme.

Het belangrijkste wat ik onthoud van de tijd die wij nu ervaren tijdens deze uitzending, in wat voor snelheid dan ook, is dat deze verdwijnt als sneeuw voor de zon in de armen van vrouw en kinderen, familie... en we inzetten op een vervolg dat lijkt op "en ze leefden nog lang en gelukkig".

Tijdens uitzending leeft iedereen toch met dezelfde focus, er komt een eind aan en dan gaan we naar huis!!

It was just another period with several impressions at the office.

PARA PRAYER

U die groot, machtig en eeuwig bent.
 U die water, land en lucht overziet.
 U zeggen wij dank voor uw zorg,
 U zeggen wij dank voor het goede, in de vlucht, in mij en in mijn broeder.
 Stand up, hook up, green on...go!
 Wij werpen ons uit,
 Wij gaan voor vrijheid.
 Bewaar ons, draag ons,
 Vang ons op, breng ons thuis.
 Laat moed, kracht en geloof, en vertrouwen in ons groeien.
 Als dan de plicht ons roept, zijn wij klaar en toegerust, als broeders zij aan zij, voor een nieuwe sprong.
 Amen.

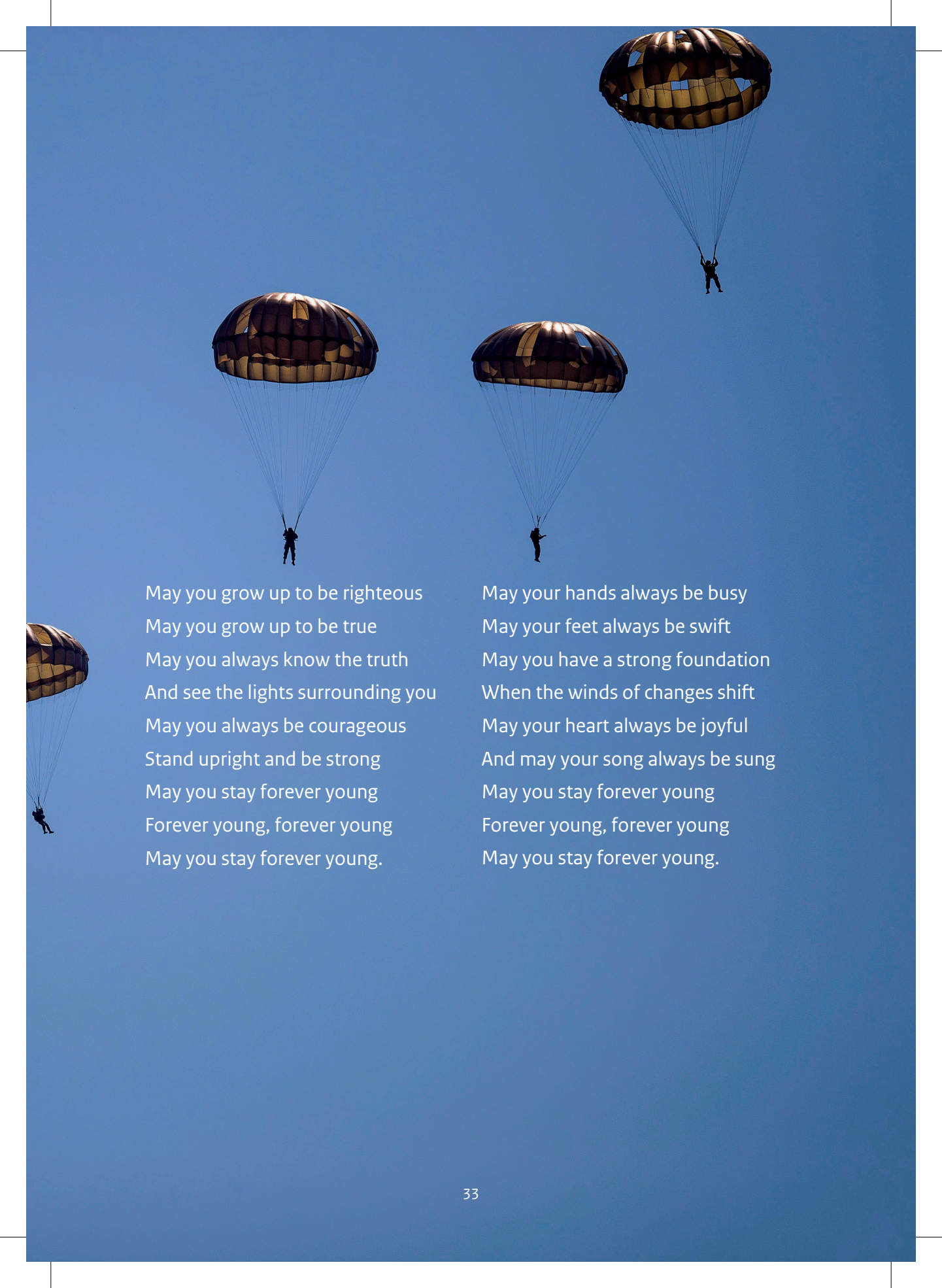
Ccie 12 Infanteriebataljon
 Air Assault
 Regiment van Heutsz

Ds. J.D. de Bruin
Kpl. H.T. Koopman

May God bless and keep you always
 May your wishes all come true
 May you always do for others
 And let others do for you
 May you build a ladder to the stars
 And climb on every rung
 May you stay forever young
 Forever young, forever young
 May you stay forever young.

May you grow up to be righteous
May you grow up to be true
May you always know the truth
And see the lights surrounding you
May you always be courageous
Stand upright and be strong
May you stay forever young
Forever young, forever young
May you stay forever young.

May your hands always be busy
May your feet always be swift
May you have a strong foundation
When the winds of changes shift
May your heart always be joyful
And may your song always be sung
May you stay forever young
Forever young, forever young
May you stay forever young.

Publicatie in jubileumnummer Militaire Spectator over zin en betekenisgeving van de rode baret, jaargang 186, nummer 2-2017

De rode baret leeft

Het leven, beleven en overleven van een mens in 11 Luchtmobiel.

Ds. J.D. de Bruin i.r.g.m. majoor - Werkzaam als Protestants Geestelijk Verzorger op HQ 11 LMB te Schaarsbergen. In 2015 heeft ds. J.D. de Bruin het draagrecht verworven van de rode baret.

Als je op You Tube 'luchtmobiel' intikt, komt het ene spannende filmpje na het andere voorbij. Bij de bekende promofilmpjes knetteren de smaakmakende ondertonen en kernwaarden van het beeldscherm af. Communicatie, werving en selectie doen er alles aan om de jonge man/vrouw - aan het begin van zijn maatschappelijke ontwikkeling en in de sterkste jaren van zijn of haar menselijke bestaan -

te enthousiasmeren voor een leven bij 11 Luchtmobiele Brigade. Er zijn nog die kiezen voor de rode baret. De rode baret kun je voor 2 tientjes kopen bij Echos en bij Noorloos. Niemand die daar controleert of je wel draagrecht verworven hebt door het voltooien van de luchtmobiele opleiding. Maar de rode baret is gevoelsmatig veel meer waard. Iedereen beseft dat: 'Je krijgt de rode baret niet voor niets, je moet hem verdienen', om maar even een jonge militair te citeren. Je moet tot het uiterste gaan om de rode baret te behalen. Wat drijft mensen om zo diep te gaan, op basis waarvan wordt de waarde van dat enkel rood gekleurde lapje stof zo groot?

Over dit artikel

“Gaat u ook de VAKOL in?”, was één van de eerste vragen in mijn eerste dagen als dominee bij Luchtmobiel. Je verwacht een persoonlijke en hartelijke kennismaking. Die kennismaking was er, maar ook de directe uitnodiging tot het halen van de rode baret. Hoewel de vraag open klonk, moest er toch duidelijk een keuze worden gemaakt. Geen keuze was geen optie. Ik had niet veel tijd nodig om me te realiseren dat voor de Luchtmobiel de rode baret meer betekenis heeft dan een gewoon hoofddeksel. Het blijkt een meer dan waardevol ding te zijn. “*Het is niet zo groots als wij het maken, dat ziet u toch ook wel?*”, biechtte in diezelfde periode echter een sergeant-majoor tussen neus en lippen door eens op.

Het riep vragen op. Wat is de kracht en de waarde van de rode baret, wat drijft mensen om ‘Rode Baret’ te worden? Dit artikel gaat daarover. Er ligt geen uitvoerig onderzoek aan ten grondslag. Om die reden is het geen wetenschappelijke verhandeling. Beschouw dit artikel als ‘reflecties van een geestelijk verzorger’ op een luchtmobiel leven, ontstaan vanuit de vele ervaringsverhalen. Het biedt een boeiend inzicht in de zingeving van mensen om te kiezen voor deze bijzondere eenheid.

Een strak beeldmerk

Tijdens mijn eerste uitzending werd ik op de dag van binnenkomst geconfronteerd met diverse kruisen in de werkfabs. U begrijpt dat mijn hart in eerste instantie verbaasd, maar ook geraakt was. Ik vroeg me af wat er met de mariniers, daar toen aanwezig, was gebeurd.

Het kruis is een herkenbaar en krachtig beeldmerk. Het kruis doet het als symbool uitermate goed, wat je er ook van vindt. Sporters slaan een kruis als ze hebben gescoord, jongeren hangen een kruisje om de nek vanwege de mode. Het kruis wordt gebruikt in clips, vlaggen, wapenschilden en waar al niet meer. Je zou je kunnen voorstellen dat de bekendheid van het kruis in de reclamewereld de nodige afgunst wekt. Als je echter bedenkt wat voor voorwerp het is, is het de vraag of er een snelle jongen zou zijn die dat teken aan zijn klant zou durven te verkopen. Dit beeldmerk heeft blijkbaar geen dure marketingstrategie nodig om te overleven. Het bestaat al eeuwen.

Waarom is dat kruis dan toch zo bekend en zo tijdloos? Zou het kunnen dat het kruis – waar het christendom over spreekt – een boodschap laat horen die verder gaat dan de eigen realiteit? Volgens het christendom gaat achter het kruis een ontzagwekkend verhaal schuil, dat het tot een teken van hoop heeft gemaakt. Niet voor niets leg ik hier de link met de rode baret. In de rode baret zit namelijk een dimensie die dieper kleurt dan rood alleen.

De rode baret vertelt

Tijdens mijn tweede uitzending viel – volgens zeggen – mijn directe manier van communiceren op. Al snel werd de link gelegd met mijn rode baret. “Hij laat zich niet de kaas van zijn brood eten, want het is een dominee met rode baret”. Ik was geschokt, omdat de kleur van mijn baret mijn persoonlijkheid en handelwijze zou verklaren. Er was in elk geval een beeld. Tijdens dezelfde uitzending trof ik een korporaal die ooit bij Luchtmobiel had gediend. Hij nam mij mee

naar zijn slaapfab en liet zien dat zijn rode baret als een soort relikwie een plaats had gekregen als onderdeel van zijn standaard verplaatsings-uitrusting. Het beeld was een icoon geworden.

De rode baret roept diverse beelden op, zowel positief als negatief. Van 'arrogant' tot 'mentaal gehard' en alles wat er tussenin zit. Deze kwalificaties duiden op waarde van gedrag en vaardigheid. De rode baret is initieel ook een vaardigheidseembleem. Dit klinkt echter in mijn oren als heiligschennis, want de rode baret staat toch voor meer dan dat 'ene kunstje' in de opleiding?

"U bent toe aan een nieuwe baret, dominee," zei een wat oudere sergeant-majoor vlak voor een herdenking waar ik een toespraak zou geven. Verbaasd liet ik zijn woorden op me inwerken. Ik was net teruggekeerd van een uitzending. Ik bespeurde moeite en ergernis. De baret zomaar vervangen kostte me wat moeite. Ik deelde deze moeite met enkele militairen. Verrassend genoeg vond ik herkenning. Een officier zei treffend: "Je baret vertelt jouw verhaal." De baret was inmiddels vaal, stoffig, had hier en daar een zichtbare scheur. Na vele jaren dienst hadden de elementen van weer en wind, zon, regen, bos, hei en woestijn hun sporen achtergelaten.

Mijn nieuwe rode baret heeft voor mij een grote waarde. Ruim een jaar geleden kreeg ik die uitgereikt door de brigadecommandant 11 LMB. Ik verdiende het draagrecht door het voltooien van de Voortgezette Algemene Kader Opleiding Luchtmobiel (VAKOL). Voor de VAKOL begreep ik het niet als militairen zeiden: "Het is maar een kleur." Nu snap ik het. Omdat deze kleur iets zegt, iets meer betekent dan de kleur alleen. Het vertelt mijn persoonlijk verhaal. Dit is - als je het mij vraagt - de kern achter de rode baret. Hij vertelt een verhaal. Vraag aan iedere willekeurige luchtmobiele militair naar de waarde van zijn of haar rode baret en je krijgt een doorleefd, persoonlijk en eigen verhaal.

De proloog van het verhaal

Ik stond bezweet op de hindernisbaan. Eén van de afmattende lessen ter voorbereiding op de VAKOL was bijna voorbij. Een instructeur riep me bij zich. Ik had de veldfles aan de mond gezet om mijn dorst te lessen. Op indringende wijze stelde hij mij de prangende vraag: "Waarom wilt u zo graag de rode baret?" Happend naar adem begon ik mijn verhaal. De instructeur interrumpeerde streng: "Eén zin dominee: waarom wilt u dit? Vertel mij dat in één zin!" Met enig ongemak gaf ik een onsamenhangend antwoord.

'U bent toe aan een nieuwe baret, dominee'

Waarom wil je de rode baret? Het is meer dan opvallend dat als we hiernaar vragen bij leerlingen, cursisten en rode baret dragende militairen, we niet het grote verhaal te horen krijgen. Het antwoord lijkt ook niet in één kernzin te vangen te zijn. Het grote verhaal gaat over de visie en de missie van de Luchtmobiele Brigade en de krachtige kernwaarden die daarbij horen. Het verhaal dat ik over het algemeen hoor in antwoord op de vraag: "waarom wil je dit?" is er één die ik bijna tot een sacrale weg van transformatie reken.

De antwoorden zijn divers. "Duizend keer sterven, dominee, maar ook weer opstaan. Dat begrijpt u toch, dat moet je willen!", sprak een sergeant vlak na de VAKOL. "Ik kan me geen leven voorstellen buiten luchtmobiel, wat moet ik dan?", zei een korporaal die niet verder is doorgegroeid en uiteindelijk de dienst moest verlaten. Een adjudant die ook de oprichting van Luchtmobiel heeft meegemaakt sprak resoluut: "Luchtmobiel heeft mij gemaakt tot wie ik ben."

De rode baret gaat dus over willen, kunnen en zijn. Het vertolkt de motivatie, vaardigheid en kwaliteit en geeft recht op bestaan. De rode baret is blijkbaar in staat om deze drie elementen die een mens tot een echt mens maakt, op een unieke wijze samen te brengen.

Een oude droom

Luchtmobiel ademt de sfeer van keur- en elitetroepen. De Luchtmobiele Brigade profileert zich ook als zodanig waarbij de rode baret onderscheidend werkt. De motivatie om deel uit te maken van de Rode Baretten is heel divers, los van een enkeling die een postcodeplaatsing krijgt bij de startfunctie.

Als jongens of meisjes groot worden, willen ze 'bij de politie, de brandweer of het leger'. 'Dingen doen', zoals ze dat zelf noemen. Ze willen 'een pak aan', de stoere krijger uithangen, het verschil maken. Ze zoeken het avontuur en willen natuurlijk gaan voor

het beste. Luchtmobiel komt dan automatisch om de hoek kijken als je al 'het leger' in wil.

In mijn eerste jaren als geestelijk verzorger bij deze mooie eenheid was ik in eerste instantie geschokt door de alledaagse antwoorden die deze militairen geven op de vraag hoe ze bij Luchtmobiel terecht zijn gekomen en wat ze hier heeft gebracht.

De militairen in de Algemeen Militaire Opleiding Luchtmobiel (AMOL) nemen deel aan de lessen geestelijke verzorging en aan een tweedaagse vormingsconferentie op het vormingscentrum Beukbergen. Daar geven zij in de gesprekken veelal hun motivatie prijs. "Mijn vader wilde graag dat ik het leger in zou gaan, ik bleek in Amsterdam tot FIT-cluster 6 te behoren, of ik wel naar Luchtmobiel wilde. Luchtmobiel klonk wel goed, dus zei ik maar ja." En zijn er ook die een doel lijken te hebben en vertolken dat als

volgt: “Ik wilde graag op uitzending, dat leek me een mooie ervaring.” Er zijn er echter ook met een minder gekleurd ideaal: “Mijn maatje liet me een filmpje zien van Luchtmobiel. Ik had er nog nooit van gehoord, maar het zag er leuk en stoer uit.” Een subcategorie zijn de jongens en meisjes die zowel naar eigen zeggen en als dat van hun ouders ‘niet veel kunnen’. Het zijn de jongeren die nog door moeten groeien. Ze dragen geen grootse toekomstplannen met zich mee, ze denken slechts na over de noodzakelijke eerstvolgende stap. Hun dromen zijn veelal het kleinst. “Ik had geen idee wat ik moest met mijn leven, het leger leek me wel wat.”

Er is ook een categorie die bewust kiest. In deze categorie komen we de jongeren tegen met bijvoorbeeld een gereformeerde, christelijke achtergrond. Ook zij blijken aan wereldverbetering te doen, ze zien voor zichzelf een taak in deze wereld en dragen die met gevoel voor verantwoordelijkheid. Ze willen de overheid

dienen en het kwaad bestrijden. Zij behoren niet tot de categorie ‘hoeren, snoeren, taxi rijden’. Ook drinken ze niet overmatig. Opvallend is dat deze groep over het algemeen toch goed wordt opgenomen in de groep, wanneer de levensovertuiging als authentiek is herkend. Ze komen via de keuring in Amsterdam en middels de kennismakingsdagen binnen. Ze vallen fysiek binnen FIT-cluster 6 en mogen uiteindelijk naar Luchtmobiel. “Ik heb mijn opleiding HBO-bestuurskunde afgerond en zit nu hier in de Algemeen Militaire Opleiding Luchtmobiel (AMOL). Mijn vriendin is advocaat, dus zij is kostwinner. Ik kan nu doen wat ik altijd al wilde: soldaat worden.”

Het maakt niet uit hoe men aan de VAKOL of AMOL begint. Het begint met een persoonlijk motief. Ergens had men een groot of klein verlangen. Uiteindelijk wordt de eerste stap er één van een lange weg waarbij een stil gekoesterd ideaal als een vuurtje wordt aangeblazen.

Heilig vuur

Ik heb me oprecht afgevraagd of we echt tot de keurtroepen behoren. Ik heb diep nagedacht of Luchtmobiel zich mogelijk onterecht een naam aanmatigt, die men niet kan waarmaken. Als Luchtmobiel alleen anders is vanwege zijn wijze van optreden, dan is het toch niet automatisch beter? Ik deed een ontdekking.

Hoewel het spoor tot aanvang van de lucht-mobiele opleiding divers verloopt, heeft men uiteindelijk allemaal één ding gemeen: ze willen een rode baret. Het heilige vuur wordt niet alleen aangewakkerd door de instructeurs. Cursisten en leerlingen vinden ook een intrinsieke knop in zichzelf, ze vlammen en gaan tot de grens en eroverheen.

‘Van een afstand bekeken weet je: hier gebeurt wat.’

Hoe de eerste stap en aanleiding er ook uit zien, men wordt bevangen door een ‘heilige drive’ tot het halen van de rode baret. Waarom? Niet omdat die staat voor een traditie of een verhaal, maar omdat die anders is dan ‘de gewone baret’. Ze willen zich onderscheiden. Het is een onvermijdelijk proces. ‘We moeten door, het moet gebeuren, anders krijg ik er later spijt van.’ De lucht-mobiele identiteit wordt de eigen persoonlijke identiteit. Het lucht-mobiele verhaal wordt een persoonlijk verhaal. Voor hen die de rode baret bemachtigen, is het de vervulling van een oude, voor vele bekende jeugd-droom. Het bevestigt tevens het gevoel en de oerbehoefte erbij te mogen horen en ertoe te doen.

Gedoofd vuur

“Het is niet voor iedereen weggelegd”, wist een wat oudere sergeant-majoor mij te vertellen na uitval uit de VAKOL. Het was een ijdele poging

mij gerust te stellen. Het gevoel ken ik en herken ik bij anderen die uitvallen. Er is meer dan ‘het bekende zwarte gat’ en ‘overgaan tot de orde van de dag’, zoals weleens wordt gesuggereerd. Er worden grote concessies gedaan om de opleiding te volgen. Cursisten drinken soms maandenlang geen alcohol. De sociale omgeving (familie en vrienden) moet tevreden zijn met beduidend minder tijd en aandacht. Alles gaat opzij voor dat ene doel.

De één kan er beter mee omgaan dan de ander, maar eenieder heeft tijd nodig om hiervan goed te recupereren. Ook het niet-halen heeft effect. “Het blijft een gevoelig vlekje op mijn blazen”, zei een luitenant die uiteindelijk de brigade verliet. Bij uitval spat de droom meteen uiteen en belandt men in een koud dompelbad van uiteenlopende emoties. Gevoelens van persoonlijk falen, niet voldoen aan de geldende norm, angst voor de huidige en toekomstige functie en niet weten hoe nu verder. Eigenlijk is het ideaal in stukken gevallen en het vuur genadeloos gedoofd. Men staat letterlijk met lege handen, het voelt alsof men is beroofd van bekende antwoorden op de vraag wie men is en waarom men hier is.

De climax

Elke willekeurige voorbijganger zou op basis van wat hij ziet er het zijne van denken. Bij duisternis, middernacht, op een begraafplaats (militair ereveld Oosterbeek), brandende fakkels en marcherende militairen. Van een afstand bekeken weet je: hier gebeurt wat. Nader beschouwd moet de conclusie getrokken worden: hier gebeurt hét.

Het hoogtepunt van de lucht-mobiele opleiding is de uitreiking van de rode baret. Het beste wordt in deze tot het laatst bewaard. De mannen en vrouwen hebben tijdens hun opleiding met elkaar geleden, er zijn offers gebracht en er is gestreden, vooral met zichzelf. Aan alle gevoelens van de droom is in het klein

voldaan. Iedere fase van het scenario moet zijn doorlopen voor het maximale euforische eindresultaat. De intocht van de nieuwe Rode Baretten wordt omgeven door het juiste decorum. Volgens allen die het hebben meegemaakt het zogenoemde 'kippenvelmoment'.

De laatste twaalf uur van de luchtmobiele opleiding zijn eigenlijk de 'bekroning op' en 'inwijding tot'. Het heeft - als je het mij vraagt - alle elementen in zich van een duidelijk religieus ritueel. Vergeef me als ik het 'wedergeboorte' en 'inwijdingsritus' noem. De laatste twaalf uur van de opleiding worden ingeluid met een indrukwekkende ceremonie op de Airborne Begraafplaats in Oosterbeek. Ondanks of dankzij de slaapdeprivatie en dergelijke is dit het moment wat enorme indruk maakt. De ceremonie is niet alleen het inluiden van het eindpunt, maar ook de start van iets nieuw.

De ambtsdrager verhaal

Dezelfde nacht doet de schooladjutant een stap naar achter om de geestelijk verzorger als ambtsdrager het woord te laten voeren.

"Jansen, Ehrlichman, ... , ... Namen van soldaten die vanavond hier voor mij staan op de begraafplaats van Oosterbeek. Drie maanden geleden kende vrijwel niemand elkaar. Nu heeft iedere naam een verhaal gekregen. We werden van een nummer een naam. De één was zelfverzekerd, de ander twijfelde. Sommigen zijn leiders, anderen volgen. Ondanks al die verschillende karakters wilden we één ding: dienen en de rode baret halen.

Johnson, Curtis, Gronert, Wazinski, Rodley. Het zijn namen van gesneuvelde mannen die ons hier vannacht omringen. 1766 namen, door hun ouders aan hen gegeven. De een was zelfverzekerd, de ander twijfelde, sommigen waren leiders, anderen volgden. Eén ding hadden ze gemeen; ze droegen de rode baret. Ze hadden een opdracht: ze stredden voor de vrijheid van Europa. Onder de 1766 witte stenen op deze

begraafplaats rusten mannen die in september 1944 deel hebben uitgemaakt van de grootste luchtlandingsoperatie uit de geschiedenis: Market Garden. Aan het einde van jullie opleiding verbinden we jullie namen met de namen van hen die hier liggen."

De kandidaat-rode baretten worden op het schild gehesen. De militair met de rode baret binnen handbereik wordt geplaatst op de schouders van voor hun onbekende voorgangers met herkenbare heroïsche verhalen en krijgt daarmee permanent plaats op de tijdlijn van de eeuwigheid. De boodschap klinkt: "Je naam is bekend, je hoort erbij."

De uiteindelijke afronding van de militaire opleiding wordt voorafgegaan door een afmattende eindmars. Het is hét kenmerk van 'inwijding'. Eerst lijden, dan de verheerlijking. De confrontatie met de hel maakt de hemel tot de beste plaats. Het lijkt op de barensweeën voor een geboorte. Het moment is cruciaal, het contrast groot. De duisternis uit, het licht tegemoet.

De ambtsdrager heeft bij nacht het perspectief duidelijk gemaakt: "Vanaf het moment dat je die rode baret morgenochtend opzet, heb je je verbonden met al die mannen die hier liggen. Jullie zullen de fakkel van hen overnemen. Draag dan die fakkel, die rode baret, met gepaste trots. Doe dit naar eer en geweten, met respect voor de vrijheid van ieder mens. Dat is een opdracht."

Geboorte van een nieuwe krijger

De binnenkomst en de daadwerkelijke uitreiking van de rode baret zijn groots en euforisch. De zichtbare symbolische bevestiging en voltooiing van 'acts of fact' in de opleiding, maar ook het moment waarop de individuele krijger opgenomen wordt in een groter geheel. De vreugde van dat moment is niet alleen opluchting over het lijden dat voorbij is. Het is vooral 'de bestemming' die bereikt is. De brigadecommandant bevestigt het standaard in zijn toespraak voordat de rode baret wordt uitgereikt: "U heeft laten zien uit het juiste hout gesneden te zijn. U ging door waar anderen stoppen. U heeft getoond de wil te bezitten om te winnen. U blijkt hiermee rode baretwaardig te zijn."

Familie en vrienden leven gedurende de opleidingsweken niet zelden op een grootse, intense wijze mee. Omdat vrouwen over het algemeen houden van strijdende mannen bepalen de huilende moeders en trotse partners mede de sfeer van het moment. De leerling is strijder geworden en wat nog belangrijker is: een zelfbewuste militair. Iemand die trots kan zijn op zichzelf en soms voor het eerst in zijn leven verder is gegaan dan hij of zij ooit had durven dromen. De droom is werkelijkheid geworden. De rode baret wordt overhandigd, een Rode Baret is geboren.

Als je het mij vraagt is het bijna magie, het lijkt mythisch, het raakt de heroïek. Het is de stille wens van ieder individueel mens die daar publiekelijk wordt aanvaard. Met het doorlopen van de opleiding en het bijbehorende vormings-

proces heeft binnen het persoonlijkheidsprofiel een herschikking plaatsgevonden van het 'DNA'. Hiermee is men niet alleen drager van de rode baret, maar is men Rode Baret geworden. Hiermee is een persoonlijk doel bereikt en een verwachting gerealiseerd of overtroffen.

Snijden aan twee kanten

Het lijkt erop dat persoonlijke motieven ten grondslag liggen aan het behalen van de baret. Veel jongens en meisjes hebben een flink gevulde rugzak en vragen zich regelmatig af wat ze hier in godsnaam doen. Ik hoor de verhalen van militairen die komen uit gezinnen waar weinig te beleven valt, sommigen zijn mishandeld of misbruikt en hebben een neiging tot ontspoord gedrag. Het leger biedt hen een spoor, een structuur (discipline) en een gezicht waarop ze trots kunnen zijn. De rode baret is de kers op de taart. Dan heb je net iets meer laten zien. Je bent net iets meer. Dat is vaak een compensatie voor het gemis. Het lijkt een

slechte motivatie, maar volgens mij is daar niks mis mee. Het brengt namelijk uiteindelijk het gezochte evenwicht en Defensie heeft er baat bij. Er is namelijk ook een bereidheid ontstaan een grotere prijs te betalen en de persoonlijke grenzen te verleggen. De Luchtmobiele Brigade vaart er wel bij. Dit is wat zij zoekt en nodig heeft om te kunnen optreden. Het mes snijdt aan twee kanten.

Een nieuw hoofdstuk

“Ik kan er geen afstand van doen”, sprak een luitenant-kolonel over zijn eerste - aan hem uitgereikte - rode baret. Deze eerste baret was niet meer toonbaar. Maar deze had hij verdiend, niet besteld bij het KPU-bedrijf, maar gekregen uit handen van de brigadecommandant. Inmiddels was hij vele jaren verder en vele ervaringen rijker in functies binnen en buiten LMB.

De VAKOL bracht mij uit mijn vertrouwde comfortzone. Dat zat echt in de kleine dingen. Opeens geen dominee zijn, maar majoor. “In de houding” springen met vermelden van rang en naam bij het aanmelden bij het kader. We kennen allemaal de kleine dingen die het aangenaam maken of ook juist niet.

Iedereen heeft zijn herinneringen aan dat vormingsproces in de opleiding. Iedereen kent momenten van vreugde en mindere vreugde. Ik zie en hoor de sergeant nog voor mij die retorische vraag stellen, of het nu echt allemaal zo erg was. Bewust liet ik de stilte opkomen.

Met deze vraag raakte hij de kern. De VAKOL heeft mij geleerd waar de 11 Luchtmobiele Brigade voor staat. The vibe en the feelings achter de voor mij voorheen ‘natte’ kreten, zoals ‘de wil om te winnen’ en ‘doorgaan waar anderen stoppen’. Dat zit hem niet in wat je doet of wat je zegt, maar hoe je naar dingen kijkt. Een Rode Baret hoeft maar een andere Rode Baret tegen te komen en hij of zij weet dat de ander hetzelfde heeft meegemaakt. Dat scheidt een onzichtbare

‘Het gaat erom samen de klus te klaren en er voor elkaar te zijn.’

band die kan meten met de familiäre bloedband, waarvoor je daadwerkelijk bereid bent tot het uiterste te gaan.

Prijs betalen en offers brengen

“Als ik moet sneuvelen dan is het voor mijn buddy”, zei een van de leerlingen in een les van de Geestelijke Verzorging. De rest van de groep zat met tranen in de ogen. “Dat klopt”, zei zijn buddy. “Ik ook voor jou.”

Wie denkt hier in een slechte soap terecht te zijn gekomen, heeft het mis. Er is een band ontstaan die we als kameraadschap of als echte broederliefde kunnen omschrijven. Vanwege het onderscheidende karakter van de Luchtmobiele Brigade is de individuele luchtmobiele militair ook meer naar binnen gericht dan naar buiten. Dat betekent ook dat wanneer het erom spant, men bereid is die stap extra te doen. Offers brengen, willen strijden met elkaar en voor elkaar. Het gaat dan niet meer om het grote ideaal van ‘volk en samenleving’, ook niet echt om de vijand. Inzet voor elkaar is een groter belang geworden dan de ideële doelstellingen van de politiek. Het gaat erom samen de klus te klaren en er voor elkaar te zijn. Dat geeft uiteindelijk erkenning en begrip.

Het is vaak teleurstellend als dat gevoel niet gevonden en gerealiseerd kan worden. Daar is immers veelal een gewapend conflict (lees: een uitzending) voor nodig. De meeste militairen in opleiding zien daar ook naar uit. Want in een

conflict - ten tijde van oorlog - worden de bokken van de schapen gescheiden en zien we wie wat waard is. Dan zal aan het licht komen wat goed en fout, donker en licht is. Het heeft bijna Bijbelse dimensies.

Dit soort apocalyptische, digitale paradigma's leven bij veel jonge collegae die de rode baret willen halen. Lichte infanterie, maar met grote overtuiging. Zonder spullen samen knokken tegen het kwaad. Het jongensboek gaat open. Samen vechten voor een betere wereld. Het gevoel hebben dat je ertoe doet, dat je bestaat en samen ergens aan bijdraagt.

'Het raakt mij, ik word er stil van'

Verwachting versus werkelijkheid

Ook ontmoet ik collega-Rode Baretten die gedesillusioneerd zijn in het leven als Rode Baret. Het raakt mij, ik word er stil van. Ik kan ze stuk voor stuk voor de geest halen. Alsof elke vorm van leven eruit wordt gewrongen. De emotie gaat dan ontzettend diep. Het zijn niet alleen de zogenoemde 'mutanten' die afhaken, omdat ze niet mee kunnen komen. Het zijn ook doorgewinterde rakkers die stoppen, omdat datgene waar ze voor kwamen er iets anders uit bleek te zien dan ze dachten.

"Het heeft niet gebracht waarop ik hoopte", hoor ik nog iemand zeggen. Hij wilde op uitzending en vechten, maar liep alleen maar het bekende rondje rond de kerk. Dan blijkt de grens tussen verwezenlijking en zelfdestructie, zoals ook tussen leven en dood, flinterdun te zijn. Afhaken is bijna verloochening van identiteit. Ze worden overmeesterd door grote twijfel en vragen zich af of eigen vaardigheid en capaciteit houdbaar is in een andere context.

"Gaat mij dit lukken?", vroeg een plaatsvervangend groepscommandant zich af met zijn overstap naar de burgerwereld. Hij had een strakke blik, maar troebele ogen en keek door het raam naar buiten. "De baret afzetten is bijna jezelf ten grave dragen", zei een adjudant die ik bezocht na zijn FLO-bijeenkomst. Uitstappen heeft risico's in zich met kenmerken van een identiteitscrisis.

Tot slot

Ik draag de kleur van de rode baret zoals velen met gepaste trots. Deze te halen als doel stellen is één ding, maar het ook daadwerkelijk behalen is een ander. De kleur komt je niet aanwaaien en ik denk dat alle dragers het erover eens zijn dat dit zo moet blijven. Vraag het maar aan één van hen die de rode baret draagt. "Aan die kleur zit een verhaal vast." Het is vooral voor de lucht-mobiele militair een sterk merk omdat er een dimensie in verscholen ligt. De rode kleur vertegenwoordigt die dimensie. Het gaat in die dimensie verder dan de vaardigheid binnen luchtmobiel optreden. Het gaat om een heilige inwijding tot een wereld die onbereikbaar leek. Het gaat om een transformatie tot een ander mens. Het is het zich geroepen weten tot een hogere opdracht. We noemen dit proces in militaire begrippen vorming. Ik ben van mening dat dit begrip in het luchtmobile leven alleen geen recht doet aan de waarde van de rode baret. Het gaat niet om zomaar een entiteit binnen de Koninklijke Landmacht. Het gaat om een identiteit die iedere luchtmobile militair tot op het bot en in al zijn haarvaten voelt. Voor het bereiken daarvan zijn offers gebracht en prijzen betaald. Ik herken elementen die diep religieus lijken. Daarom stelt men ook dat het meer is dan een baan alleen.

De rode baret is een symbool dat werkelijk ergens voor staat. Eenieder met de rode baret heeft daar zijn eigen persoonlijke verhaal en ontwikkeling bij, doorspekt met beleving waar grote woorden aan wordt toegedicht. Het ontkrachten van deze waarde wekt een soort heilige oorlog, omdat het

daarin een bedreiging vormt van het eigen bestaan. Rode Baret ben je niet voor even, maar voor het leven. Je draagt het tot in het graf met je mee.

“Ik wil begraven worden door de dominee met de rode baret”, had een oude veteraan tegen zijn vrouw gezegd. Hij was terminaal en zag het einde naderen. We kenden elkaar niet. We hadden elkaar nog nooit gesproken, hij wist niet wie ik was, hij kende mijn naam niet eens. De rode baret werd de verbindende factor, een krachtig beeld waar andere woorden niet nodig bleken.

In de rode baret zit namelijk een dimensie die dieper kleurt dan rood alleen. Het is niet alleen vaardigheid. Het is niet alleen een kwaliteit. Het is de kwalificatie van de drive, van het belang, van de persoonlijke passie die overtuigend bijdraagt aan eigen bestaansrecht. Dat is bijna niet uit te leggen.

Als ik vraag aan luchtmobiele collega's of ze dit hadden willen missen, dan is steevast het antwoord: Nee. Omdat het niet alleen ervaring en levenslessen heeft gebracht. Er zijn ook prachtige herinneringen die alleen spreken tot hen die er ook bij waren, omdat woorden ervoor te kort schieten om het echt en goed te verklaren. Maar het uiteindelijke resultaat is een nieuwe identiteit die stevig staat en voor zichzelf spreekt.

De rode baret zelf vaart er wel bij. De krijgsmacht maakt er gebruik van. 'De rode baret' is een sterk merk. De kracht ervan wordt echter bepaald door de drager. De boodschap wordt omarmd door diegene die erin gelooft. De Rode Baret leeft.

I've been there

Met oog op Pasen word ook bij ons thuis nagedacht over de plannen in de zomervakantie. Waar gaan we heen en wat gaan we daar doen. Iedereen denkt mee. Herinneringen doen daarin volop mee. Ooit beklom ik op vakantie een berg... geen heuvel zoals in Nederland, geen middelmatige zoals iedere vakantieganger doet, maar geloof me het was een hoge. Na een lange tijd van wandelen, zweten, klauteren en ploeteren bereikte ik de top. Er waren momenten dat ik wilde opgeven. Wat was ik blij dat ik had doorgezet. Bekaf belande ik een flink aantal meters boven zeeniveau op een bergtop met majestueus uitzicht. Hoewel je op die hoogte je kunt vergapen aan prachtige vergezichten werd mijn oog getrokken naar iets wat dicht bij was. Je kent het ongetwijfeld, op elke bergtop staat een kruis. Wat ik echter zo bijzonder vond was op een plaats waarvan ik dacht dat er niet veel mensen zouden komen blijktbaar veel mensen waren geweest. Het kruis was vol gekerfd met allemaal namen en data.

Afgelopen week was ik onderweg voor een huisbezoek in het zuiden van het land. Onderweg belande ik noodgedwongen in een shell station voor een sanitaire stop. Nu zijn dit soort voorzieningen onderweg volgens mij voor veel mensen niet één van mijn meest favoriete plekken, maar ook daar waren veel mensen voor mij geweest. Vanaf zitniveau had ik uitzicht op allerlei namen en data en evenzoveel sfeerplaatjes.

Afdruk achterlaten

Een sticker van je militaire eenheid plakken op zichtbare plaatsen, een tag op de muur van de snelweg, een datum met initialen op het bankje in het park. Blijkbaar hebben mensen het nodig om iets van zichzelf achter te laten waarmee voor hen zelf en aan de ander wordt gezegd 'i've been there'. De vraag of het moet op deze manier is nu niet relevant, mensen hebben een sterke behoefte een afdruk achter te laten. Die afdruk komt overeen met de wens van bedrijven om met een effectief beeldmerk of slogan de markt te veroveren. Een symbool een tekst met uitstraling, zodat het op z'n minst wordt herkend. De duurste marketingstrategieën en beste ontwerpers worden ingeschakeld.

Executiemiddel

Het kruis is ook een symbool. Het symbool van het kruis werd van de één op andere dag zonder dat er reclamemakers aan te pas kwamen wereld wijd bekend en gaat nog steeds mee. Sporters slaan kruizen als ze hebben gescoord, Jongeren hangen een kruisje om de nek vanwege de mode. Het kruis wordt gebruikt in clips, vlaggen, wapenschilden. Het kruis doet het als symbool uitermate goed. Wat je er ook van vindt.

Je zou je kunnen voorstellen dat de bekendheid van kruis in de reclamewereld de nodige afgunst wekt...maar als je bedenkt wat voor voorwerp het is betwijfel ik of er een snelle jongen zou zijn die dat teken aan zijn klant zou durven te verkopen.

Wie een galg, of een strop, elektrische stoel als beeldmerk draagt wordt als snel voor gek versleten, je zult weggezet worden als griezel met een ziekelijke obsessie voor marteling en dood. Alleen een bedrijf dat een vermelding in Guinness book of Records met het snelst behaalde faillissement wil krijgen zal zo'n beeldmerk voor zichzelf uitkiezen. Het kruis was een executiemiddel waaraan Romeinen misdadigers opgingen. Geen weldenkend mens zou in onze tijd zo'n martelwerktuig als symbool gaan opvoeren.

Christelijk symbool

Waarom is dat kruis dan toch zo bekend. Zou het kunnen dat het kruis zoals het christendom erover spreekt een boodschap laat horen die verder gaat dan de realiteit van ellende en dood. Het kruis maakt iets duidelijk van de rauwe werkelijkheid van ons aards bestaan, maar protesteert daar ook gelijk tegen. Het spreekt van de rafelige zijde van ons menselijke bestaan maar laat ook zien dat er meer is.... Want achter het kruis gaat een ontzagwekkende geschiedenis schuil die het kruis een teken van hoop heeft gemaakt.

Zou het kunnen zijn dat ook de God van de Bijbel door dit teken te gebruiken aan ons mensen wil laten zien 'i have been there' ?

Geniet van de herinneringen aan en voorbereidingen op de vakantie.
Ds. Jan-Derk de Bruin

*'Tijd om stil te
staan, om niet
te vergeten...'*

Tijd is een apart fenomeen. Achterom kijkend lijken 25 jaar gevlogen. Vooruitkijkend voelt dat tijdsbestek aan als een niet te overzien stuk tijd van de eeuwigheid.

De Luchtmobiele Brigade kent in haar 25-jarige geschiedenis vele hoogtepunten. Die hoogtepunten worden met name gekleurd door de dieptepunten die er helaas ook waren. Het zijn momenten in haar geschiedenis waarop de tijd lijkt stil te staan. Ogenblikken waarop alles in haar bestaan de adem lijkt in te houden. Het zijn de gebeurtenissen waarvan iedere Luchtmobiele militair het risico kent, maar realiseert dat als die risico's werkelijkheid worden dat dat een andere en diepere emotie raakt.

In 25 jaar tijd zijn er collega's ons ontvallen bij inzet voor een betere en veilige wereld. Er zijn kameraden bij uitvoering in en door de dienst getroffen door het noodlot. Voor nabestaanden en andere betrokkenen gaat nog steeds jaarlijks de tijd even terug naar dat ene moment welke op het netvlies gebrand staat, in het hart gekerfd, in de ziel opgetekend.

De tijd gaat in de vertraging omdat ze steeds opnieuw en direct geconfronteerd worden met het leven wat niet meer geleefd kan worden. Zij die achterbleven betaalden ook de dure prijs van ons militaire bestaan. Een dierbare afstaan om vrijheid te omarmen. Een hoge prijs is betaald, dat mag niet worden vergeten.

Na inzet, kwamen zij niet meer thuis. We realiseren als geen ander realiseren wat dat betekent en daarom nemen we bewust tijd om te herdenken. Dat doen we jaarlijks op verschillende manieren op verscheidene plaatsen. Hierbij halen wij bij de namen een gezicht op en een persoonlijk verhaal. Bij herdenken staan we letterlijk stil beseffend dat de bekende glimlach niet meer wordt gezien, de stevige warme handdruk niet meer wordt gevoeld, de humor niet meer word gedeeld.

Als wij herdenken zoeken wij naar woorden en vertellen de bekende verhalen van toen. Het geeft onze eenheid kleur. Het geeft ziel aan ons bestaan en karakter aan onze regimenten.

We moeten altijd verder, de politiek besluit en de verantwoordelijkheid roept. We staan klaar om verder te gaan: Elk Moment, Elke Missie. De tijd staat namelijk niet echt stil. Wij verplaatsen ons over de tijdlijn de toekomst tegemoet. Wij gaan door in de hoop dat iets van de idealen, wensen en ambities van de gevallen ook de onze moge worden. Daarmee wordt bereikt wat voor hun onbereikbaar is, en krijgt herdenken pas echte waarde.

Tijd om stil te staan, om niet te vergeten...

Uit de dorpskrant Schaarsbergen,
zomer 2018

‘Is er nog leven na Schaarsbergen?’

Tijdelijke bewoners van Schaarsbergen. Ze komen en ze gaan. Om acht uur te werken, of te overnachten. De Oranje-kazerne is zo'n plek waar dagelijks 2500 mensen komen en gaan. De thuisbasis van 11 Luchtmobiele Brigade (Air Assault) 7 December, voluit.

Eén van die bewoners is Jan Derk de Bruin, drager van de rode baret en de operationele wing. Op zich niet zo vreemd als je bij luchtmobiel zit, maar als je naar zijn functie kijkt; krijgsmacht predikant. Elf jaar geleden begonnen als geestelijk verzorger bij het opleidingsinstituut voor de infanterie te Amersfoort en na drie jaar verkast naar Schaarsbergen.

Jan Derk is onderdeel van de mannen. Zijn basis is om vertrouwen te genereren en dat kan alleen door je tussen de mannen te mengen. Laag drempelig, als reisgenoot en metgezelen niet zozeer als de dominee, maar zijn bijnaam bij de mannen is wel 'dominator'. En dat zegt meer over zijn instelling en het vertrouwen wat hij heeft.

De natuur van Schaarsbergen werkt daar ook aan mee. Een schone, bijzonder aangename omgeving. Je loopt je legering uit en je staat in het bos. Fietsend, rennend, marcherend, maakt dit tot een summum. De natuur is uitnodigend en

geeft een ontspannen setting waardoor je op een gezonde, natuurlijke wijze kunt reflecteren. Lopend met de mannen kom je daardoor tot goede gesprekken en daar begint het vertrouwen. Ook voor individuele gesprekken werkt de bosrijke omgeving positief. Zo van het kazerneterrein af het bos in en in alle rust kun je tot de kern komen.

Jan Derk heeft inmiddels drie missies op zijn naam staan. In 2012 de eerste missie in Kunduz, Afghanistan. De missie waar ik hem ook van ken en zijn bijzondere aanwezigheid heb ervaren. Met zijn mijmermomenten op de vrijdagavond wist hij jong, oud, gelovig of niet gelovig te boeien. Het spiegelen, de bezinning. Het lopen op grond die door bloed doordrenkt is door de vele oorlogen die er de afgelopen dertig jaar zijn

gestreden. Terugkijkend is het een blokje van de tijd geworden en hebben wij het toch met elkaar 'geflikt'! Hij kijkt er met voldoening en plezier op terug. Het houten plaatsnaambord 'Schaarsbergen' in de droge woestijn van Afghanistan. Voor mij ook een moment dat thuis toch iets dichterbij komt. Maar ook zijn verschijning op de compound met zijn scherfvest aan en daarop het naamplaatje 'de dominee', bijzonder! Hij mengde zich tussen alle nationaliteiten, militairen en politie-mensen.

Vrij kort na Kunduz kwam de uitzending naar Mazar-i-Sharif, Afghanistan. Niet met luchtmobiel, maar een ander onderdeel. Hier kon hij zijn opgedane ervaringen verzilveren en wist ook hier weer een juiste sfeer te scheppen. In 2017 de derde missie naar Mali. Een totaal ander land waar de bevolking apathisch, gelaten leek. Dit in vergelijking met de Afghanen die toch meer leven en hoop uitstraalden.

Waar Jan Derk ook was, als het kon ging hij ook met de mannen mee naar buiten. Er was een commandant die dat niet zo'n goed idee vond, maar Jan Derk wilde ook ervaren wat er buiten de poort gebeurde, het in kunnen leven, weten waar je het over hebt. Dus Jan Derk ging mee! Ook de keer in Kunduz, op weg naar het weeshuis om speelgoed en brandhout te brengen. Komen er een aantal voertuigen van de politie vast te zitten in de modder en zijn er weer uitgetrokken door de Bushmaster van Luchtmobiel. Toch een beetje 'tricky' als je binnen de bebouwing met zo'n club stil staat! Terugkijkend een mooie belevenis die goed afliep.

'Is er nog leven na Schaarsbergen?' mijmert Jan Derk. Zijn tijd bij luchtmobiel is niet oneindig. Nog ruim drie jaar en dan zal hij moeten veranderen van werkplek. Hij heeft wel ideeën, maar blijft voorlopig genieten van Schaarsbergen en omgeving. Woon- werkverkeer is te intensief, daarom de keuze om drie nachten per week op de Oranjekazerne te verblijven. Naar buiten de bossen in en het stadscentrum bij wijze van spreken om de hoek. Een ideale omgeving om in te vertoeven. En het blijven bijzondere burens om zo'n eenheid naast je te hebben!

Dorpskrant Schaarsbergen zomer 2018

Omdat het kan, omdat het moet.

Een korporaal vroeg naar mijn napo adres ten tijde van de komende uitzending. Hij wilde graag wat opsturen en vroeg quasi ondeugend naar mijn belangstelling. “nootjes, drop en vieze boekjes ? “ Voordat ik ook maar enigszins helder had wat ik kon zeggen was een soldaat me voor die zich verslikte in een boterham en stamelend maar krachtig genoeg zei: “dat vraag je toch niet aan een dominee !”

Het hoeft geen geheim te zijn dat seks een geliefd thema is in een masculiene wereld als de krijgsmacht. Het weekend is voorbij en wilde weekend verhalen passeren zonder nuance & zonder blikken en blozen bij de koffie de revue. De normaalste zaak van de wereld, toch ?

Seks is seks, daar kun je ook niet met nuance over praten

Langdurig van huis zijn heeft ook effect op de mannen. ‘Niet knappe’ vrouwen schijnen mooier te worden. Ik moet eerlijk zeggen dat ik daar over het algemeen geen last van heb: lelijk blijft lelijk. Al wil ik wel gezegd hebben dat dit uiteraard subjectief is want “schoonheid ligt in het oog van de ziener” even los van de vraag of lelijke mensen bestaan. Aan het eind van bijna elke oefening gaat het over de invulling van Maslow en dat begint bij de primaire lichamelijke behoeften. Seks is daarbij een niet weg te denken en breed illustratief besproken onderwerp.

Tijdens mijn laatste uitzending kreeg ik een harde schijf van een militair om de in de wandelgangen besproken nette films te bekijken of over te zetten. Naast het vele wat ik zocht trof ik ook de terabytes verslindende porno aan.

Dat was hij vergeten erbij te vertellen. Ik kon de verleiding niet weerstaan door toch te kijken. Ik vindt het altijd verbazingwekkend dat wat ik dan zie anatomisch allemaal lukt ongeacht hoe en waarvoor e.e.a. tot stand is gekomen. Seks lijkt hiermee verworden tot niet meer dan in elkaar verstrengelde lichamen waar balans tussen lust en liefde zoek is.

‘Seks is seks, daar kun je ook niet met nuance over praten’

Ik beschouw seks - meer dan een anatomisch kunstje alleen - als een groot Gods geschenk gegeven aan twee mensen die elkaar liefhebben. Als gelovig mens ben ik God op mijn blote knieën enorm dankbaar dat Hij dit bedacht heeft. Dat kan toch geen voortvloeisel zijn uit het toeval ? Of zal God Zijn hoofd afwenden, ogen sluiten en zich afvragen wat we nu toch aan het doen zijn als ik de liefde bedrijf met mijn vrouw ?

Leven bij de krijgsmacht is er echter één van vaak en langdurig van huis. Ook dan blijft seks een thema ongeacht hoe je het wel of niet in toom weet te houden. De mens blijft ook dan een seksueel wezen. Zelfs het thuisfront worstelt met ‘naar dringende bevrediging zoekende fysieke behoeften’. Bij tijd en wijle horen we een verhaal van een militair die bij thuiskomst ontdekt dat zijn sleutel niet meer past omdat een ander warm lichaam zijn plaats heeft ingenomen. “Ouderwets handwerk” is een vrij algemeen aanvaard

alternatief of deze driften worden beteugelt door 'meer dan normaal en gezond is' energie te steken in sport of werk. Wat ik vooral constateer is dat seksuele bevrediging in die context meer is dan de fysieke ontlading alleen.

Enkele jaren geleden liep ik gedurende een lange oefening een boogtent binnen. Een klein groepje militairen was gebogen over een groot uitgevouwen foto in een mannenblad van een schone blote vrouw. Met mijn binnenkomst kwam direct die ene vraag: de foto omhoog gehouden in mijn richting "wat vindt u hiervan dominee?". Aandachtig en rustig "bestudeerde" ik de foto en antwoordde: "ik zie duidelijk genoeg dat God goed Zijn best heeft gedaan, vind je ook niet?"

Een collega dominee uit de burger stelde me ook een vraag vroeg - met een ernstige blik in de ogen - over wat ik het meest had gemist gedurende mijn laatste uitzending. "Seks" was mijn directe antwoord. Dat dit antwoord minder verheven was dan hij had verwacht bleek uit de stilte die viel, de grote blik in de ogen en zijn hernieuwd stamelen en ongemakkelijk zoeken naar woorden.

Over een week mag ik opnieuw op uitzending. Gelukkig ben ik nog een week thuis ;-)

Dominee Jan-Derk de Bruin

Bijzonder vage mensen...

Je krijgt zo nu en dan wel eens wat vage mensen in je spreekkamer. Hoe dat eruit ziet en wie dat zijn, aan welke criteria je dan moet voldoen laat ik in deze maar achterwege voor iedereen zich gaat herkennen.

Toch vraagt deze vaagheid wat uitleg. Het lijkt op personen die zomaar contact zoeken met een verhaal waarvan je denkt: wat moet ik hiermee of wat kan ik? Een verhaal zonder aanknopingspunten. Je luistert dan braaf omdat 'dat' van je wordt verwacht, zo vooronderstel je dan maar enigszins geruststellend. Hier en daar stel je een slimme vraag in de angst dat je het moet doen zonder touw ergens aan vast te kunnen knopen.

Deze vaagheid is lastig. Het is voor mij veel 'handiger' als mensen met een concrete hulpvraag komen, een duidelijke aanleiding, met desnoods een noodzakelijke zoektocht naar zeg het maar. Dan heb je in ieder geval een aanknopingspunt. Dat spreekt de 'can do' mentaliteit in mij aan.

Eén keer een verhaal aanhoren gaat prima. Je moet toch ergens je verhaal kwijt niet waar. Maar als de persoon blijft terugkomen. Ja dan wordt ik betaald om te denken, dus stel ik mezelf de volgende vage vraag "Hoe vul ik dit contact zinvol in?"

De vraag is wellicht wat 'zinvol' dan is. Is alleen luisteren 'zinvol'? Misschien niet altijd, soms wel. Ik vind luisteren in een bepaalde fase heel zinvol, en goed luisteren is moeilijk. Maar

misschien is op een bepaald moment luisteren niet meer voldoende en moet je initiatief nemen om de ander te helpen. Misschien is het goed om op een moment te vragen: "Wat kan ik voor je betekenen?" Ik moet de neiging onderdrukken om te zeggen: "Wat kan ik voor je doen?" Want zo'n vraag stellen impliceert dat je iets kunt regelen, doen, misschien wel 'fixen'.

Ik vind hier iets van de spanning tussen 'afstand' en 'nabijheid' tussen pastorant en zorgverlener. Tussen naast iemand staan, en een tegenover. Tegenover is voor mij niet altijd confronterend, eerder een spiegel voorhouden. Of samen proberen te kijken in de spiegel van de Ander.

"De vaagheid uithouden" vind ik zelf ook een vage manier van zeggen. Hoe doe je zo iets? Naar het plafond staren, in de koffie roeren, en steeds weer terugkomen? Misschien is het wel niet zo verstandig om vaagheid uit te houden, het kan ook een vorm van vermijden zijn, ondanks dat het zo sterk, geduldig en wijs lijkt. Misschien kun ik dan toch beter de vaagheid benoemen op een of andere manier...

Ja, vaag blijft het..... maar wel een mooi beroep dat van dominee,
Bijzonder dat mensen het met ons willen uithouden.....

Dominee Jan-Derk de Bruin

*'Ja, vaag blijft
het... maar wel
een mooi beroep
dat van dominee'*

Artikel in Nederlands Dagblad,
24 september 2018

Dominee landt hard op de hei

...Met een harde landing kwam legerpredikant majoor Jan-Derk de Bruin neer op de Ginkelse Heide bij Ede.

...‘Je kunt beter dichterbij de hemel blijven.’

EDE

Jan-Derk de Bruin draagt de rode baret, is geestelijk verzorger bij de Luchtmobiele Brigade en is niet vies van een sprong in het diepe. Zaterdag stapte hij boven de Ginkelse Heide samen met de commandant van de Luchtmobiele Brigade en tientallen andere militairen uit een C-130 Hercules. Er gaat wel wat door je heen als je in de deuropening van het vliegtuig staat. Maar het moment aan je parachute zwevend tussen hemel en aarde is zo fantastisch. Het geeft een gevoel van euforie.’ De Bruin gaat het liefst waar de soldaten gaan. ‘Dat schept een band met de jongens.

Ze zeggen weleens gekscherend: als de dominee meespringt, dan moet het wel goedkomen.’ In september 1944 was dat ook al zo. Met de tweeduizend parachutisten die destijds landden op de Ginkelse Heide voor de Slag om Arnhem kwamen ook geestelijk verzorgers mee van wie er verschillende sneuvelden. Daar wil De Bruin volgend voorjaar met collega’s uit onder meer Engeland, de Verenigde Staten en Polen aandacht aan geven. De dominee in vlekkenpak wisselde zaterdag gegevens uit met zijn Engelse collega kapitein James Harding

van het 2nd Battalion Parachute Regiment. Die sprak de genodigden en toeschouwers toe en zei dat de militairen in 1944 weliswaar de slag verloren, maar niet verslagen waren. ‘De latere overwinning kostte veel mensenlevens. Maar de Here Jezus demonstreerde zelf dat de overwinning alleen via pijn en nood kon komen.’ Volgens Harding is de kreet ‘Remember Arnhem’ nog altijd een gevleugelde onder Britse parachutisten.

Ovatie

Honderden militaire para’s deden zaterdag mee aan de herdenking van operatie Market Garden. Door de harde wind gingen een aantal sprongen niet door. Bij de officiële herdenking op de hei waren nog negentien hoogbejaarde Britse en Poolse veteranen aanwezig. Een van hen, de 96-jarige John Jeffries, legde samen met twee schoolkinderen een krans en kreeg een staande ovatie. De herdenking, die ook werd bijgewoond door de Amerikaanse ambassadeur in Nederland Pete Hoekstra, eindigde traditioneel met het spelen van Highland Cathedral.

Een bezoeker vond zaterdag in de buurt van de Ginkelse Heide een Britse handgranaat uit de Tweede Wereldoorlog. De Explosieven Opruimingsdienst moest komen om de granaat te laten ontploffen. Het is stom toeval dat de handgranaat precies zaterdag werd gevonden. Ook in het bos bij Hoenderloo werd een handgranaat aangetroffen

Iedereen, inclusief de koning, in 2019 welkom

Volgens de gemeente Ede kwamen er zaterdag 30.000 mensen af op het evenement op de Ginkelse Heide. De politie had zichtbaar moeite om de bezoekers weg te houden van de hei; het landingsterrein voor parachutisten en drie helikopters van de Koninklijke Luchtmacht. Eigenlijk was het zaterdag een generale repetitie voor volgend jaar: dan is het 75 jaar geleden dat operatie Market Garden plaatsvond. Die herdenking wordt groots aangepakt. Zo is er naast de traditionele luchtlandingen ook een airshow en wordt er een legerkamp ingericht zoals het er in de Tweede Wereldoorlog uitzag. De vraag is of Ede een massale toestroom van mensen logistiek wel aankan. In 2014, bij de 70e herdenking, liep het maar net goed af. 'We gingen door het oog van de naald', zei toenmalig burgemeester Cees van der Knaap later in de gemeenteraad. Door de grote drukte (60.000 mensen) liep het verkeer

volledig vast, het ontbrak aan voldoende drinkwater terwijl het heel warm weer was en de bliksem sloeg in op twee Britse militairen. De twee overleefden wonderwel zonder veel verwondingen.

De gemeente Ede benadrukt van 2014 te hebben geleerd en voorzorgsmaatregelen te nemen. Burgemeester René Verhulst zei zaterdag desgevraagd dat er 'makkelijk' 100.000 mensen een plek kunnen vinden op het terrein. 'De draaiboeken liggen klaar.' Hij is dan ook niet bang voor chaotische taferelen in september 2019. 'Iedereen is van harte welkom om te herdenken en te beleven.' In de ogen van de Edese burgemeester mag één prominente Nederlander bij de jubileumeditie zeker niet ontbreken: koning Willem-Alexander. 'We zullen hem uitnodigen en hij kan eigenlijk niet wegblijven.'

Bijdrage in het Jaarschrift van de
Protestantse Geestelijke verzorging,
2018

‘Present to the Max’

Ik maak het vaak mee dat zomaar ergens onderweg met militairen mij de vraag wordt gesteld: ‘Wat heeft jou in het leger gebracht, dominee?’ Het antwoord op deze vraag is blijkbaar interessant. Ook buiten de krijgsmacht hoor ik deze vraag regelmatig, hoewel die in een andere vorm wordt geuit. ‘Wat doet een dominee bij de krijgsmacht?’ Dominees bij Defensie blijft een verrassend gegeven hoewel ze er al meer dan 100 jaar bij actief zijn. Een rijke geschiedenis met illustere figuren en evenzoveel boeiende verhalen is mij voorgegaan. Bij het antwoord op deze vragen houd ik mij veelal bij mijn eigen verhaal wat antwoord geeft op de vraag: ‘Wat beweegt mij om dit werk te doen?’

Hoe het begon

Ik werkte zo’n kleine twaalf jaar als predikant-voorganger onder de rook van de grote stad Rotterdam tot ik me realiseerde dat het tijd was voor iets nieuws. De randstad uit om waar mogelijk ergens als ‘dorpsdominee’ aan de slag te gaan trok mij. In die periode werd ik geattendeerd op een vacature bij de krijgsmacht. Ik had eigenlijk niet veel met de krijgsmacht. Vlak voor afschaffing van de dienstplicht werd ik vrijgesteld omdat zagezegd ‘u het ambt ambieert’.

Een oriëntatie op het werk als krijgsmacht-predikant begon. Ik belde wat collega’s, las diverse publicaties en liet het opgestelde profiel op me inwerken. Als eenvoudige boerenzoon opgegroeid op het platteland in Friesland vroeg ik me af in hoeverre deze baan voor mij passend zou zijn. Tot op een ochtend ik het

verhaal las over David, in 1 Samuel 17. Hier staat in een aantal verzen het volgende opgetekend. David hoedde de schapen van zijn vader in het veld, maar werd daar op een dag weggeroepen. Hij werd door zijn vader naar zijn broeders in het leger gestuurd om te vragen: ‘Hoe gaat met jullie?’ Het verhaal maakte die ochtend diepe indruk. Ik ben niet iemand van grote woorden en probeer veelal op de tast mijn levensweg te gaan. Toch borrelde er iets waarvan ik op dat moment nog niet kon vermoeden dat het van Godswege kon zijn. Er groeide iets van een roepingsbesef en derhalve ging de sollicitatiebrief dezelfde week de deur uit.

Bij de landmacht als een vis in het water

Al snel voelde ik me bij de landmacht als een vis in het water en kijk ik op dat moment terug als de beste keus ooit. Als pastor met oog voor mensen die net als ik (vaak letterlijk) onderweg zijn in het leven voel ik me als een vis in het water. Natuurlijk is er wel eens ongemak. Eens werd mij de vraag gesteld: ‘Hoeveel mensen heeft u al bekeerd?’ Hoewel ik deze vraag begrijp moet ik bekennen hier eerlijk gezegd niet mee bezig te zijn en het antwoord allerm minst belangrijk te vinden. Het roept zelfs wat irritatie bij mij op. Het staat haaks op mijn visie op het werk van de geestelijk verzorger bij de krijgsmacht. Waarbij ik één missie heb, gebaseerd op die ene roeping: ‘Er niet zijn om zielen te winnen, maar er zijn om te vragen naar de welstand van mijn broeders’.

Terugblik anno 2017

Begin december 2017 zit ik onder de hete zon in de buurt van Bamako en laat mijn gedachten over de missie in Gao te Mali gaan die nu net achter mij ligt. De afgelopen periode is voorbijgevologen. Ik denk

terug aan de weken voor mijn vertrek. Ik sta even stil bij het moment vlak voor deze missie. Ik was uitgenodigd door mijn kerkgenootschap om tijdens de jaarlijkse algemene vergadering iets over mijn werk te vertellen en daarna een zegen toe gebeden te krijgen. Het voelt als de dag van gisteren. Enkele sprekers met boeiende gedachten en inspirerende verhalen voerden het woord. De voorzitter van het kerkverband zegt in zijn voordracht samenvattend het volgende: 'Met oog voor de omgeving moet je eigenlijk niet sneller op weg willen dan 80 km per uur.' De bevlogen kerkplanter heeft echter haast en zegt in diezelfde beeldspraak: 'Ik rij liever 140 en het gaat mij nog niet snel genoeg. Ik ben als bumperklever die achter u hangt en u wellicht opjaagt.' Als legerpredikant haakte ik gelijk aan in mijn toespraak: 'Geachte voorzitter, beste kerkplanter. U mag van mij 80 of zelfs 140 km per uur, maar laat mij in de bosrand zitten. Ik zit daar in stilte met die ene uitkijkend over het landschap om te vragen hoe het met ze gaat. Ik zie u wel voorbijflitsen en zal vriendelijk zwaaien.'

Juweeltjes van contact

De mogelijkheid om daar te zijn waar militairen zijn en oog te hebben voor hun leven en beleven is voor mij een fantastisch voorrecht. Door het leven met de militair letterlijk te delen ontstaan kostbare juweeltjes van contact. Deze contacten vinden veelal niet plaats in de veilige setting van mijn kantoor, maar op vele andere plaatsen. Zoals in een donker bos tijdens een zware mars over onverharde wegen ergens op de Veluwe. Of in de nachtelijke uren liggend onder een poncho in Fort Hood Texas. Ook wanneer we opgelucht ademhalend op een vlakte in

Duitsland staan, nadat we met een groep uit een vliegtuig zijn gesprongen. Of hobbelen achter in een voertuig, tijdens een meerdaagse patrouille in de woestijn rondom Gao.

Het goede nieuws

Het verhaal van Nicodemus in Johannes 3 vind ik hierbij enorm inspirerend. Het goede nieuws mag gehoord worden. Het evangelie mag verteld worden. Het doet er namelijk toe. Het gaat over heil voor alle mensen. Ook voor hen met wie ik mijn leven mag delen binnen de muren van de krijgsmacht. Echter Jezus schreeuwde het evangelie zoals dit staat opgetekend in Johannes 3:16 niet van de daken. De liefde van God voor mensen werd gefluisterd in de nacht tegen die ene mens, Nicodemus. Daarin is Hij mijn grote voorbeeld. Dat is mijn werk en dit is mijn missie. Ik wil een vertegenwoordiger zijn van Hem die zegt: 'Ik ben er.' Zo wil ik er zijn: 'Present to the max!'

Jan-Derk de Bruin

Corona heeft ook gevolgen voor medewerkers van Defensie. Hoewel velen ook thuiswerken gaan essentiële operatiën en inzet gewoon door. Terwijl Nederland zelf in crisis is, vraagt defensie van haar militairen hun eigen families te verlaten om in andere crisisgebieden aan het werk te gaan. Zo is dominee de Bruin 3 april jl. vertrokken met Zr.Ms. Zeeland en is hij na een oversteek van bijna twaalf dagen over de Atlantische Oceaan in het Caribisch Gebied aangekomen. Het schip en haar bemanning opereert daar als stationschip Caribisch Gebied.

Jan-Derk de Bruin is al ruim dertien jaar namens de kerk aan defensie verbonden als krijgsmachtspredikant. Inmiddels heeft hij zijn sporen bij de landmacht wel verdiend. Dit blijkt wel uit het feit dat hem onlangs de landmachtmedaille is toegekend. Dit is een onderscheiding

en blijk van waardering van langdurig actieve en operationele dienst. Deze wordt toegekend aan militairen die in actieve dienst gedurende een langere periode bij parate eenheden en in het buitenland hebben gediend. De uitreiking van deze medaille zal door de coronacrisis op een later moment plaatsvinden.

In die periode bij de landmacht heeft hij drie missies gedraaid. Hij is voor lange tijd twee keer naar Afghanistan en één keer naar Mali geweest. Vrijdag 3 april is Jan-Derk een nieuw avontuur begonnen. Hij is 3,5 maand varen bij de Koninklijke Marine met Zr.Ms. Zeeland. “Het voelt ongemakkelijk om in tijden van crisis het gezin te verlaten” zo stelt Jan-Derk, “want geen familie die mag uitzwaaien voelt anders dan anders en maakt het ongemak op een dag van vertrek al zichtbaar en voelbaar”. Deze vaarperiode zal ook voor het doorgewinterde marinepersoneel aan boord door de pandemie anders verlopen dan gepland. “Ik hoop tijdens deze reis van betekenis te zijn in de zorg voor

het personeel” aldus Jan-Derk. Corona heeft voor aanvang al invloed op deze reis. Alvorens de bemanning vertrok moest men in thuisquarantaine, om ziekten te voorkomen en om te voldoen aan de inreisregels van Curaçao. Aan boord houdt men zich zo goed mogelijk aan de richtlijnen van het RIVM.

Dominee de Bruin is als geestelijk verzorger voor deze Westreis aan dit schip verbonden en hoopt te kunnen bijdragen aan het welzijn van de bemanning. De wekelijkse kerkdiensten aan boord zijn daar een voorbeeld van. Ondertussen draagt hij net als elk bemanningslid bij aan het scheepsleven van elke dag. “ik zou het voorzichtig willen vergelijken met een kloosterleven, waar de maaltijden het ritme van de dag aangeven evenals het schoonschikken”. Het valt dominee de Bruin in de eerste week op zee al op dat de bemanning op een schip als deze als een geoliede machine samenwerkt. Toch leert zijn ervaring dat lang van huis zijn invloed heeft op ieders welbevinden. Door er te zijn en mee te doen verdiept Jan-Derk zich in het leven en beleven van elk bemanningslid en kan daarbij een luisterend oor bieden.

De kracht van een geestelijk verzorger is dat zij zich bezig houden met de kwetsbare kant van het menselijke bestaan en met name

oog hebben voor de menselijke maat. Daarom gaan zij ook mee op uitzendingen, missies en oefeningen. Om op die manier deel te kunnen uitmaken van de ervaring van zo’n groep als geheel. We lopen rond en praten wat af. In een simpel gesprek tijdens de koffie komen vaak al betekenisvolle thema’s naar boven.

Het patrouilleschip Zr Ms. Zeeland met aan boord een NH90 gevechtshelikopter is het nieuwe stationsschip in het Caribisch gebied en zal daar voor ruim drie maanden patrouilleren. Het schip is in het Caribisch gebied met name verantwoordelijk voor kustwachttaken. Tevens kan het schip worden ingezet voor drugsbestrijding en reddingsoperaties en is het in staat noodhulp te verlenen indien nodig. Zr.Ms.Zeeland is Ocean Patrol Vessel (OPV), is ongeveer 110 meter lang en 16 meter breed. Er verblijven circa 75 bemanningsleden aan boord. Zr.Ms.Zeeland lost Zr.Ms. Groningen af die voor een periode van onderhoud terugkomt naar Nederland. De wissel tussen de Groningen en de Zeeland is een direct gevolg van het sluiten van het luchtruim van Curaçao voor inkomende vluchten als gevolg van het corona virus. De vliegbeperkingen zorgen ervoor dat de bemanning van de Zeeland - die naar Curaçao zou vliegen om daar de bemanning van de Groningen over te nemen - nu varend naar het Caribisch gebied gaat.

Online mijmering, voorjaar 2020

Laat me ff mijmeren: **Corona, winegums, stroop en natte cake**

Ik behoorde tot het slag mens toen Corona opdook in China dat k dacht: "het loopt niet zo'n vaart.. ontspan aub". Nu zitten of werken velen van ons al bijna een week thuis en staan daar paraat. Omdat we met z'n allen in gevecht zijn met een 'onzichtbare vijand'.

Hoewel velen die ik nog wel spreek nuchter en sterk zijn, bespeur ik ook sluimerende zorg en onzekerheid. Iedereen heeft wel mensen in zijn eerste cirkel om zich heen die behoren tot de kwetsbaren. En je zult maar elders ingezet zijn en de berichten horen uit Nederland. Dan wil je toch het liefst daar zijn waar je familie, vrienden en dierbaren zijn.....?

De regering geeft leiding “uit het zadel”. Ik stoort me een beetje aan hen die het beleid bekritisseren. ik ben van mening dat je in tijden van crisis, in het heetst van de strijd geen kritiek moet leveren op het leiderschap. Ook wij kennen dat, we noemen dat ‘gevechtsleiding’. Evalueren mag uiteraard, wat mij betreft in deze graag achteraf. Nu schouder aan schouder staan, houden we gepast (af)stand.

Dan wordt er een beroep gedaan op die kwaliteit en vaardigheid die in elk geval menig militair tot in de genen eigen is. Solidariteit, loyaliteit, flexibiliteit, zichzelf ondergeschikt maken ten gunste van de groep. Ook al zat je misschien nu liever in het bos...ook nu kun je doen waar je goed in bent zelfs al ziet het er anders uit. Graag had ik je opgezocht in het bos met een winegum, stroopwafel of een plak natte cake....(die laat ik nu in de winkel liggen om te voorkomen dat ik

de indruk wek dat ik aan het hamsteren ben) Nu we elkaar niet offline in het oog kunnen houden, moet dat maar online. Ik denk aan jullie. en weet me te vinden....

Nu we allen worden teruggeworpen op de vierkante meter van ons eigen bestaan hoop ik van ganser harte dat we als samenleving het hoofd koel en het hart warm houden. Dat we een beetje genade hebben naar en voor elkaar, dat we blijven omzien naar elkaar. Dan kijk ik wat vaker dan normaal omhoog.

Ik wens jullie gezondheid en creativiteit toe in het vinden van wegen om te leven in deze bijzondere tijd.

**ds. Jan-Derk de Bruin - Geestelijk verzorger
Brigade Hoofdkwartier 11 LMB**

Dominee sterft en staat weer op

Heilige drive naar rode baret

Bescheiden, op de achtergrond, nooit vloekend en zeker niet sportief. Vraag iemand een dominee te omschrijven en de kans is groot dat soortgelijke woorden zullen vallen. Stereotyperingen waar dominee Jan-Derk de Bruin (45) niet aan voldoet. Niet meer. Deze geestelijk verzorger draagt sinds een jaar de rode baret. En de bijnaam: The Dominator.

Zijn verhaal zou niet misstaan in de Bijbel. *Eerst lijden, dan de verheerlijking.* Een stotterende boerenzoon zonder religieuze opvoeding. Ondergebracht bij pleegouders. Door opa en oma komt hij in de kerk en dat maakt indruk. Op 16-jarige leeftijd besluit De Bruin dominee te worden. “Om iets voor mensen te kunnen betekenen”, onderbouwt hij bijna 30 jaar later. “Ik had al aan den lijve ondervonden dat een mensenleven turbulent kan zijn.”

Vaste grond

Het domineeplan wordt door zijn omgeving weggelachen. “Ik kon geen woord uitbrengen zonder hapering”, zegt De Bruin. “Ik was een eenvoudige jongen, die volgens de mensen om hem heen veel te hoge ambities had.” Op 25-jarige leeftijd weet de dan nog steeds stotterende De Bruin toch zijn theologieopleiding af te ronden en gaat als dominee werken in een kerk in Rotterdam. Vaste grond onder zijn voeten en logopedie zorgen er voor dat het stotteren afneemt.

Defensie

“Na bijna 12 jaar in dezelfde kerk voelde ik mij geroepen om verder te trekken. Ik wilde mezelf nog meer ontwikkelen en werd gewezen op een vacature bij de krijgsmacht”, zegt De Bruin. “Ik wist niet veel van Defensie. Was destijds vrijgesteld van de dienstplicht, omdat ik het ambt had verkozen. Maar nu trok deze wereld mij. Een nieuwe uitdaging.”

Een dominee of predikant wordt bij Defensie geestelijk verzorger genoemd. Net als de aalmoezeniers, rabbijnen, pandits, raadslieden en imams die bij de krijgsmacht werken. Zij helpen militairen met morele vraagstukken, ethische dilemma's en zorgen dat er momenten van bezinning zijn. Bijvoorbeeld in de vorm van een kerkdienst of bezinningsmoment tijdens een uitzending of oefening, maar ook tijdens persoonlijke gesprekken op de kazerne.

De Bruin gaat naar de KMA (Koninklijke Militaire Academie). Hij doet een verkorte officiersopleiding waar hij militaire vaardigheden leert. “Jan-Derk is wel echt een dominee”, werd daar direct gezegd”, lacht De Bruin. “Ik had zo'n beschouwelijke opstelling. Ik praatte overwegend wikkend en wegend. Een 'echte' dominee.”

Rode Baret

Dat verandert als De Bruin op eigen verzoek bij 11 Luchtmobiele Brigade in Schaarsbergen gaat werken. Militairen bij deze eenheid dragen de rode baret. En die krijgen zij niet zomaar. De opleiding tot luchtmobielier staat bekend als een van de zwaarste van de krijgsmacht. Wie de rode baret draagt is fysiek en mentaal gehard, 'gestorven en weer opgestaan'. En dat moet bij De Bruin nog gebeuren. Vrijwillig, want dominees of andere geestelijk verzorgers bij de Luchtmobiele Brigade zijn niet verplicht de rode baret te halen.

"Ik wilde niet langs de zijlijn staan en ging daarom al direct mee het veld in. De mannen leren kennen. Rugzak om, leven zoals zij leven. Maar ik had al snel door: als ik echt wil beleven wat zij beleven dan moet ik ook de opleiding in."

Hel versus hemel

En, zo weet de dominee als geen ander: *de confrontatie met de hel maakt de hemel tot de beste plaats*. Die hel komt in 2011 in de vorm van de VAKOL (Voortgezette Algemene Kaderopleiding Luchtmobiel). Al op dag 5 van de 7-weken durende opleiding komt zijn poging voor de rode baret ten einde. "Ik was totaal naar de klote", blikt De Bruin terug. "Tijdens een urenlange zware mars over heuvels wist een instructeur mij zo te raken dat ik volledig uit mijn plaat ging. Ik schrok. Zat dit in mij? Was dit Jan-Derk met zijn mooie dominee-voorkomen? Mijn lichaam gaf het die dag op. 18 weken lang had ik het VAKOL-voortraject doorlopen, maar het was niet genoeg. Ik was niet fit."

Heilige drive

"Nooit meer", roept de dominee op dat moment. Maar het doorgaan-waar-anderen-stoppen-credo van de luchtmobieliers doet hem drie jaar later weer een poging wagen. En dit keer is de motivatie om dat felbegeerde rode stuk stof te bemachtigen niet meer

alleen functioneel. "Die eerste poging was een confrontatie met mezelf. Ik kon me hier nog ontwikkelen. Die bijna heilige persoonlijke drive om de rode baret te halen was nu ook verankerd in mij."

Ondanks 3 jaar trainen, gaat het dit keer al mis bij de test aan het einde van het VAKOL-voortraject. Weer komt De Bruin fysiek te kort. "Het kwam met bakken uit de hemel. Ik gleeed uit bij de touwen, kwam een spiegelgladde muur niet op. Ik gierde uit de tijd. En toen was ik er echt klaar mee. Echt. Ik heb mijn rugzak op kantoor geflikkerd en raakte het ding weken niet meer aan."

'Oude man'

Een jaar later stapt De Bruin toch weer naar de sportinstructeurs op de kazerne waar hij dan alweer 4 jaar werkt als dominee. "Ik zei: 'Wees eerlijk. Ik ben een oude man aan het worden. Is er nog een kans dat ik die rode baret haal?'" Het antwoord laat zich raden. En daar gaat de dominee. 44 jaar, weer de VAKOL in. De door hem gevreesde vijfde dag breekt aan. Opnieuw die zware heuvelmars. "Mijn breekpunt de eerste keer. En weer zakte ik hier door mijn benen. Op mijn knieën ben ik het laatste stuk omhoog gekropen. Ik moest die heuvel over. Al mijn emoties kwamen daar samen in één woord. Eén krachtige term waarin ik God vervloekte. Het enige moment waarop ik ooit gevloekt heb. En het bracht opluchting."

Kleur met een verhaal

Inmiddels zijn we ruim een jaar verder en draagt De Bruin zijn rode baret met trots. Of het zijn werk als dominee heeft veranderd, daar kan hij niet met zekerheid op antwoorden. "Misschien. De drempel om bij mij binnen te stappen is wellicht lager. Ik heb meegemaakt wat iedereen hier heeft meegemaakt." Hij wijst lachend naar de baret op zijn bureau. "Ik geloof niet dat zoiets als de VAKOL Gods idee is. Maar voor mij persoonlijk heeft die rode baret grote waarde. Ik ben er een rijker mens door geworden. Aan die kleur zit een verhaal vast."

Persoonlijke mijmeringen bij het afsluiten van een tijdperk...

Ik ben niet zo goed in afscheid nemen. En zeker daar waar je je betrokken en verbonden voelt. De laatste periode bij Luchtmobiel heb ik in fases los kunnen laten. Vandaag de laatste keer de poort uit gereden.

Ik word stil en dankbaar van de verhalen van hen middels mail of persoonlijk langs zij zijn gekomen. Stil word ik bij woorden van waardering, omdat het gaat over inzet die ik normaal vind, maar door anderen als bijzonder wordt bestempeld. Zij vertellen hoe ik deel geworden ben van het verhaal van deze brigade en de verhalen van mensen die deze brigade vormen.

In de twaalf jaar is er een gedeelde geschiedenis en gemeenschappelijk verhaal ontstaan.

Ik begin langzaam te beseffen dat na twaalf jaar er een einde aan is gekomen. Even wennen moet ik zeggen. Ik kan nog niet wennen aan de gedachte dat ik na het verlof een andere legerplaats op rij, een ander kantoor in stap en de vertrouwde gezichten niet tegen kom. Ik denk dat zelfs mijn vrouw moet wennen dat ik kwart over zeven vertrek en om kwart voor vijf weer binnen stap. Ik vermoed dat zij soms nog wel eens stilletjes terug verlangt naar die momenten dat haar vent gewoon een week of langer weg was.

Herinnering en gedeelde geschiedenis worden niet alleen gekleurd door de mooie momenten: uitzending, halen rode baret, para... maar juist

en vooral door datgene wat behoort tot de schaduwzijde van het leven. Ik denk aan de vele gesprekken waar het me gegund werd om op de bodem van de ziel mee te kijken. Ik denk aan die veelal hartverscheurende momenten dat we de dood in de ogen keken en de gang moesten maken naar het graf van een kameraad of dierbare.

Al met al; Functioneel maar ook als persoon heb ik een meer dan goede tijd gehad... zo niet een gouden tijd. Met pijn in het hart laat ik los, Met een grote glimlach kijk ik terug. Het was een eer uw GVer te mogen zijn.

Mijn opvolger wens ik net zoveel plezier en voldoening toe als ik heb gehad. Aan de brigade gaat het niet liggen. Prachtige brigade en mooie club mensen.

LMB is niets zonder de mensen. Je kunt de mooiste concepten bedenken, toekomstvisies ontwikkelen maar als er geen mensen zijn die erin geloven en er voor gaan, houdt het niet lang stand en wordt er geen oorlog gewonnen.

Wat ik zie en vind in de brigade zijn samen-
vattend drie elementen

- **Bezieling in de kameraad**
- **Passie in de professie en oog voor kwaliteit**
- **Respect voor ieders eigenheid ook voor mij als GVer.**